Poštnina plačana v gotovini.

Leto IX., št. 31 („JUTRO" XVII., št. 177 a) Ljubljana, ponedeljek 3. avgusta 1936 Cena 2 Din

Uredništvo: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. — Telefon št. 3122 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: Pri kolodvoru št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet"

Uredništvo:
Ljubljana: Knaflјeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126 vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.-, po raznašalcih dostavljena Din 5.- mesečno
Maribor: Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Prve olimpijske kolajne so oddane

Zlate kolajne so si priborile Nemčija v metu krogle, Amerika v skoku v višino, Finska v teku na 10.000 m in nemške dame v metu kopja

Berlin, 2. avgusta. —

Danes so se pričele na več mestih izločilne tekme za olimpijske kolajne že ob 9. Največje zanimanje je seveda zavladalo za stadionske prireditve, kjer so bili dopoldne na sporedu predteki na 100 m, dalje izločilne tekme v skoku v višino in v metu krogle. **Stadion ni bil popolnoma zaseden, vendar je bilo navzočih najmanj 90.000 gledalcev.**

Na 100 m je bilo dopoldne 12 predtekov, iz katerih se je prvoplasirana dvojica klasificirala za nadaljnje tekmovanje. Skok v višino se je začel pri 180 cm in je že pri tej višini precej tekmovalcev izpadlo. Višino 185 cm je preskočilo skupno 20 tekmovalcev, ki so se plasirali v popoldanski finale. Zadivila sta zlasti ameriška črnca Allbrinton in Johnson, ki sta igraje preskočila to višino, ne da bi slekla trening dresa. Za met krogle je bil predpisan minimum 14.50. Vsak je imel tri mete. Kdor ni vrgel preko določene črte, je izpadel. Dolžina se pri tem še ni ocenjevala. **V popoldanski finale se je plasiralo 15 tekmovalcev, med njimi tudi Jugosloven Kovačević.**

Starter za teke je bil Nemec Müller, ki je že na olimpiadah l. 1928 in 1932 opravljal na splošno zadovoljstvo to funkcijo. Merjenje časa je električno, prav tako se avtomatično s posebno, na Morsejev način konstruirano kamero, takoj s traka bere vrstni red tekmovalcev na cilju. Ob tekališču so velike jame za filmske operaterje, ki filmajo pod vodstvom Leni Riefenstahlove. Za tek na 100 m je na razpolago 8 prog, za stafete pa 7.

Predteki na 100 m

V popoldanskem medtekmovanju so se plasirali: 1. predtek: 1. Strandberg (Šved.) 10.7, 2. Yoshioka (Jap.) 10.8, 2. predtek: 1. Berger (Holand.) 10.8, 2. Danaher (Južna Afr.) 11. — **v tem predteku so izpadli Bauer (Jugosl.), Marchand (Švica) in Sande (Argent.). Bauer je najprej prehitro startal, pri drugem poizkusu pa Marchand.** Šele tretji start je bil v redu. Holandec je zmagal sigurno, vsi ostali pa so rezali cilj skoraj istočasno kakor Danaher. 3. predtek: 1. Van Beveren (Hol.) 10.8, 2. Grimbeek (J. Afr) 10.9, 4. predtek 1. Gyenes (Madž) 10.7, 2. Suzuki (Jap.) 10.7, 5. Predtek: 1. Mc Phee (Kanada) 10.8, 2. Lindgren (Šved.) 10.8, 6. predtek: 1. Theunissen (J. Afr.) 10.7, 2. Hornberger (Nemčija) 10.7, 7. predtek: 1. Metcalfe (USA) 10.8, 2. Sir (Madž.) 10.8, 8. predtek: 1. Borchmeyer (Nemč.) 10.7, 2. Humber (Kanada) 10.8, 9. predtek: 1. Wykoff (USA) 10.6, 2. Sweeney (Ang.) 10.7, 10. predtek: 1. Osendarp (Holand.) 10.5, 2. Pennington (Angl.) 10.6, 11. predtek: 1. Haenni (Švica) 10.7, 2. Holmes (Angl.) 10.8, 12 predtek: **1. Owens (USA) 10.3!! Izenačen olimpijski in svetovni rekord,** 2. Sazaki (Jap.) 11. Zmagoviti črnec je enostavno pobegnil svojim nasprotnikom in jih pustil daleč za seboj, ne da bi dal vse iz sebe.

Popoldne ob 15. se je tekmovanje nadaljevalo. Gledalcev se je nabralo okoli 80 tisoč, med njimi tudi Hitler. Največje zanimanje je vladalo za medteke na 100 m.

Drugič na 100 m

1. medtek: 1. Stradberg (Šved.) 10.5, 2. Osendarp (Hol.) 10.6, 3. Wykoff (USA) 10.7. Izpadli so Madžar Gyenes, nemški prvak Hornberger in Anglež Holmes.

2. medtek: **1. Owens (USA) 10.2 nov olimpijski in svetovni rekord, ki pa najbrž ne bo priznan zaradi lahkega vetra v hrbet,** 2. Haenni (Švica) 10.6, 3. Sir (Madž.) 10.7. Izpadli so Yshioka (Jap.), Grimbeek (J. Afr.), Lindgren (Šved.).

3. medtek: 1. Metcalfe (USA) 10.5, 2. Pennigton (Angl.) 10.6, 3. van Beveren (Hol.) 10.7. Izpadli so Theunissen (J. Afr.), Humber (Kanada) in Sazaki (Jap.).

4. medtek: 1. Borchmeyer (Nemč.) 10.5, 2. Sweeney (Angl.) 10.6, 3. Mc Phee (Kanada) 10.6. Izpadli so Holandec Berger, Japonec Suzuki in Južnoafričan Danaher.

Navedena dvanajstorica se je plasirala v dva semifinalna teka, ki bosta izločila šest najboljših v finalni tek.

Prve olimpijske kolajne dobila Nemčija

Istočasno s teki na 100 m se je pričelo na drugih koncih stadiona finalno tekmovanje v skoku v višino in metu krogle za moške in met kopja za ženske. Prve so končale ženske. Prvo in drugo mesto je zasedla Nemčija, dočim je Avstrijanka Bauma, ki je nedavno postavila svetovni rekord z 46.74 m in veljala za favoritko, zasedla šele četrto mesto. Bronasto kolajno je dobila Poljska. Končno stanje v metu kopja za dame:

1. Fleischer (Nemčija) 45.18 m, nov olimpijski rekord; 2. Krüger (Nemčija) 43.29 m; 3. Kwasniewska (Poljska) 41.80 m; 4. Bauma (Avstrija) 41.66 m; 5. Yamamoto (Japonska) 41.55 m.

Sledila je olimpijska ceremonija. Na zmagovalnih drogovih sta se na srednjem in na desnem dvignili zastavi s kljukastim križem, na levi pa belo-rdeča poljska zastava. Mirno stoje vse tri zmagovalke in ganjeno poslušajo svoje državne himne. Takoj nato je dr. Lewall izročil Nemkama zlato oziroma srebrno, Poljakinji pa bronasto kolajno.

Met krogle

Izredno zanimiva je bila borba v metu krogle, kjer se je v finale plasiralo trije Evropejci, Nemca Wölke in Stök, Finec Bärnund ter trije Američani, med njimi svetovni prvak Torrance. Američani so v finalu popolnoma odpovedali, zlasti Torrance, ki je zasedel nepričakovano šele predzadnje mesto. Zmagal je Wölke, ki je s svojim predzadnjim metom potisnil do tedaj vodečega Finca na drugo mesto. Prvo in drugo plasirani sta zboljšala olimpijski rekord.

1. Wölke (Nemčija) 16.20 m; nov olimpijski rekord; 2. Bärnund (Finska) 16.12; 3. Stöck (Nemčija) 15.66; 4. Francis (USA) 15.44; 5. Torrance; 6. Zaic (USA).

Tri ameriške zastave na drogih

Izredno dramatična je bila borba za zlato kolajno v skoku v višino. Pri višini 197 cm je ostalo še 5 tekmovalcev. Višino 2 m so pa preskočili vsi trije prijavljeni Američani in Finec Kotkas. Naslednjo višino 203 je preskočil edino črnec Johnson. Vsa prvoplasirana četvorica je prekosila dosedanji olimpijski rekord Američana Osborna iz leta 1924. 198 cm. Končno stanje je bilo:

1. Johnson (USA) 203, nov olimpijski rekord (Johnson je trikrat zaman poizkusil preskočiti višino 208 cm); 2. Allbritton (USA) 2 m; 3. Thurbert (USA) 2 m; 4. Kotkas (Finska) 2 m; 5. Yata (Japonska) 197 cm.

Ogromna zmaga Finske na 10.000 m

Najzanimivejša točka današnjega dneva je bil tek na 10 km, ki je prinesel veledramatično borbo treh Fincev za malim Japoncem Murakoso. Japonec je vodil do 5.000 m, ki jih je pretekel v času 15:00.9, tesno za njim pa Finci Salminen, Askola in Isohollo. Tu so Finci prevzeli vodstvo in pospešili tempo, toda borbeni Japonec je še enkrat pretekel Fince, vendar so njegove moči pri 9.000 m proti finskim tekaškim strojem odpovedale. Nevzdržno so hiteli Finci proti cilju. Med njimi se je razvila napeta borba za prvo mesto, ki jo je končno odločil zase Salminen. Končno stanje:

1. Salminen 30:15.4; 2. Askola 30:15.6; 3. Isoholo (vsi Finska) 30:20.2; 4. Murakoso (Japonska).

Na olimpijskih jamborih so se dvignile tri finske zastave in velika množica Fincev, ki so bili navzoči kot gledalci, je razkritih glav zapela finsko državno himno.

Jugoslovenski sabljači v semifinalu

Na drugih mestih so se vršile še druge točke olimpijskega sporeda, med njimi tudi borba v floretu za moštva. **V medtekmovanje se je med drugimi plasirala tudi Jugoslavija, ki pa je nato naletela na moštvo svetovnega prvaka Madžarske in izpadla po izredno napeti borbi iz nadaljnjega tekmovanja.**

Borbo v stadionu so zaključili predteki na 800 m. Najboljši in najhitrejši je bil prvi predtek, kjer je zmagal kanadski črnec Edvards v času 1:53.6 pred Američanom Hornbostlom z istim časom. Ostali predteki so bili počasnejši. V medtekmovanje so se plasirali povsod favoriti.

Dosedanji rekordi

V primerjavo današnjih finalnih rezultatov objavljamo dosedanje svetovne in olimpijske rekorde včerajšnjih disciplin:

Tek 100 m: svetovni in olimpijski rekord 10.3.

Skok v višino: svetovni rekord 2.07, olimpijski rekord 1.98.

Met kopja dame: svetovni rekord 46.74, olimpijski rekord 43.69.

Met krogle: svetovni rekord 17.40, olimpijski rekord 16.

Tek 10.000 m: svetovni rekord 30:06.2, olimpijski rekord 30:11.4.

(Ostale sportne vesti glej 3. stran.)

Naši plavači na češkoslovaškem

Marjanske Lazne, 2. avgusta.

V Marjanskih Laznih sta se danes srečali olimpijski plavalni reprezentanci Češkhoslovaške in Jugoslavije.

V waterpolu so zmagali Čehoslovaki s 6 : 1 (3 : 1). Na 200 m prsno je premagal Čehoslovak Erber Jugoslovena Cererja, na 100 m prosto ze bil prvi Wilfan pred Čehoslovakom Mendřickim, na 100 m hrbtno je Jugosloven Gazzari nadvladal Čehoslovaka Heilinga, v stafeti waterpolistov na 7 × 50 m prosto pa so Jugosloveni podlegli Čehom.

V torek bo drugo srečanje med obema reprezentancama, in sicer na 100 m prosto, kjer bo Jugoslavijo zastopal Ciganović, 100 m prsno (Cerer), 100 m hrbtno (Wilfan). Na sporedu so še mešana stafeta 3 × 100 m in waterpolo.

Tour de France

Pariz, 2. avgusta. b. Danes je bila zadnja etapa krožne vožnje po Franciji, v kateri je zmagal Luksemburžan March. V splošni klasifikaciji si je priboril prvo mesto Maes (Belgija) v času 142:47.32, drugi Magne (Francija), tretji Varvaek (Belgija), četrti P. Clemens (Luksemburška).

Bleriot †

Pariz, 2. avgusta AA. Včeraj je nenadoma umrl slavni letalec in znameniti znanstvenik Louis Bleriot. Zadela ga je srčna kap. Vest o smrti velikega letalca in pa teinika je izzvala po vsej državi splošno žalovanje.

Louis Bleriot je bil rojen 1. julija 1872. v Cambrei, L. 1905. je zgradil svoje prvo letalo z dvojnimi krili. Pozneje je pričel graditi monoplane, s katerimi je izvršil tudi svoje znane smele polete. L. 1909. je s svojim letalom poletel preko Rokavskega preliva. Tedaj je nastopila nova doba v razvoju letalstva. Dolga leta je bil kot vodja velikih letalskih tovarn, ki imajo tudi po njem svoje ime. Šele pred kratkim so bili objavljeni nekateri njegovi izumi, ki so velikega pomena za nadaljnji razvoj letalske tehnike.

Neguš se bo vrnil v Abesinijo

London, 2. avgusta. AA. »Sunday Chronicle« je objavil razgovore z abesinskim cesarjem. Cesar je med drugim izjavil, da nikakor ne namerava ostati do konca svojega življenja izgnanec. V kratkem se bo vrnil v Abesinijo in se pridružil svojim vojakom, ki nadaljuje borbo proti osvajalcem.

Poudaril je, da mu DN ni dalo posojila, ki ga je zaprosil, zato pa bo na drug način zbral potrebna sredstva. Posebni odbor, ki zbira denarna sredstva za Abesinijo, je dosegel doslej že odlične uspehe. Moji vojaki, je na koncu naglasil, ki se borijo na severu in jugozapadu naše domovine, ne bodo ostali v stiski zaradi prehrane in streljiva.

OFENZIVA ŠPANSKIH VLADNIH ČET NA SEVERU MADRIDA

Prodiranje vladnih čet proti Huesci — Bombardiranje Cordobe, Saragosse in Ovieda — Srditi boji med uporniki in vladnimi četami

Madrid, 2. avgusta d. Kakor poročajo iz glavnega stana vladnih čet v Aragonu, so včeraj dopoldne prešle vladne čete, poslane iz Barcelone proti upornikom, v napad proti mestu Huesci. Boji so se pričeli z dveurno borbo za vas Sietamo, ki so se je vladne čete končno polastile, ko so jo njihovi bombarderji skoro popolnoma porušili. 5000 mož močna kolona polkovnika Villabasa je po tem uspehu prodirala proti Huesci, katere osvojitev bo omogočila vladnim četam, da preprečijo zvezo med obema najvažnejšima severnovzhodnima španskima oporiščima upornikov, Saragosso in Jaco. Vladne čete preganjajo dobro oboroženo posadko upornikov iz vasi Sietana, ki šteje približno 5000 mož, z oklopnimi avtomobili. Od vzhoda in juga slede napadalnim četam znatna ojačenja.

Na obširnem področju med Lerido, Barbastrom in Sarineno se pripravljajo vladne čete, kakor so ugotovili novinarski poročevalci na svoji poizvedovalni vožnji, za glavni napa na Huesco. Vladna letala so v petek ponovno bombardirala postojanke upornikov južno in vzhodno tega mesta. Letalske sile so dodeljene tudi sprednjim kolonam vladnih čet, ki razpolagajo tudi z več baterijami topništva in večjim številom oklopnih avtomobilov. Prva naloga vladnih čet je zavzetje področja okoli Monte de Aragon, ki tvori poslednjo oviro pred utrdbami Huesce. Boji za to goro so se pričeli z vso srditostjo. Predvsem so vladna letala, proti katerim so mogli poslati v boj uporniki samo eno letalo, močno bombardirale sovražne postojanke.

Vlada je objavila odlok, s katerim odpušča iz državne službe vse španske diplomate in konzularne uradnike, ki jih je imenovala uporniška vlada kot svoje zastopnike v inozemstvu. Odpuščeni so bili tudi vsi člani upravnih svetov univerz in višjih učnih ustanov, v kolikor se niso izkazali kot zanesljivi pristaši vlade. Izplačevanje pokojnin armadnim in mornariškim oficirjem, ki ne sodelujejo aktivno pri obrambi republike, je bilo ustavljeno.

Ministrski predsednik Giral se je zastopniku agencije Havas izrazil zelo optimistično o položaju. Posebno priznanje je izrekel vladni delegaciji v sredozemski luki Valenciji, kjer je organizirala milico, kakor tudi preskrbo Madrida z življenjskimi potrebščinami. Ministrski predsednik je pristavil, da so vladna letala izvedla bombardiranje Saragosse, Cordobe in Ovieda z velikim uspehom.

Koncentracija vladnih čet

S francoske meje, 2. avgusta. g. Posebni poročevalec International News Service javlja:

Z nepričakovanim napadom so vladne čete pod poveljstvom generala Mangade pognale v beg desno krilo upornikov, ki so imeli v svojih rokah prelaz pri Guadarami. Vlada koncentrira sedaj nadaljnje čete, da se bo mogla velika generalna ofenziva proti upornikom pričeti istočasno na raznih središčih upornikov. Pred Saragoso so se vladne čete umaknile iz strateških vzrokov.

Brezžične postaje, ki jih imajo v svojih rokah uporniki, javljajo nasprotno, da so protivladne čete odločile bitko na prelazu Guadarame v svojo korist in da so bile vladne čete poražene. Pri tem so uporniki zaplenili mnogo avtomobilov, topov in drugega vojnega materijala. Po teh poročilih vlada ne razpolaga več pri Guadarami z organiziranimi četami. Brezžična postaja v Sevilli zopet javlja, da se pričakuje zavzetje glavnega mesta po upornikih v najkrajšem času.

Pristaši ljudske fronte, ki so na svojem begu iz Španije prispeli na mejo, govore, da se v Burgosu, glavnemu stanu generala Mole, vršijo vsako noč justifikacije vladnih pristašev. Vojno sodišče izreka svoje sodbe pozno v noč in se izvršujejo justifikacije ob 2. zjutraj. Zapori v Burgosu, Valadolidu, Vittorni, Pampeloni in v drugih severno-španskih mestih, ki so v posesti upornikov, so polni ujetnikov, ki čakajo na svojo obsodbo. Vsako jutro objavlja brezžična postaja v Burgosu imena ljudi, ki so bili v pretekli noči justificirani. Med njimi je tudi nekaj generalov vladnih čet, ki so jih uporniki ujeli.

Francoski poslanik v Madridu, Herberts, ki je bil ob izbruhu upora v San Sebastianu, je med tem zopet započel svoje diplomatsko delo na krovu francoske križarke, ki križari med San Sebastianom in francoskim obmejnim krajem Saint Jean de Luz, odkoder pošilja svoja poročila v Pariz.

Uporniki omagujejo

Madrid, 2. avgusta. AA. Po poročilih iz Somosierre je aktivnost na strani upornikov zopet znatno popustila. Vladna letala so sestrelila dve uporniški letali. Na tej fronti imajo uporniki sedaj le še en top kalibra 155 mm in 3 topove kalibra 75 mm, a tudi ti štirje topovi so skoraj že nerabni. Neko vladno letalo je bombardiralo transport uporniškega orožja in streljiva in je pri tem uničilo dva tovorna avtomobila. Prve sprednje straže vladne vojske v tem sektorju so pričele prodirati dalje, kar pomeni, da se je položaj za vladno vojsko spet znatno popravil. Vse kaže, da je upornikom zmanjkalo streljiva.

Barcelona, 2. avgusta. A. Z argonske fronte poročajo, da je vladna vojska zavzela vas Sietano 12 km daleč od Huesca. Okrog vasi Almidevara in Tarbienta se je vnela huda bitka, ki je trajala cele tri ure. Uporniki so napadli ukopane vladne oddelke, ki pa so napad odbili. Po nadaljnjih informacijah bo vladna vojska bržkone že danes zavzela Huesco.

Madrid, 2. avgusta. AA. Vladna letala so se včeraj pojavila nad Cordobo. Spuščala so letake s pozivi upornikom, naj se vdajo. Nato so bombardirali važno železniško križišče Alugyes, ki leži 500 km severovzhodno od Sevile.

Poveljnik Malage je sestavil tri oddelke delavskih dobrovoljcev, ki bodo morali pregnati iz okolice mesta manjše oddelke upornikov, ki so jih te dni prepeljali iz Maroka v Španijo.

Splošno zatrjujejo, da vladne čete naglo prodirajo proti Granadi in da so njihove sprednje straže le še 8 km daleč od mesta.

Madrid, 2. avgusta AA. Vladna vojska je zavzela vas Sastago. Blizu vasi so velike tovarne, v katerih so zadnje dni izdelovali vojni material za upornike v Saragosi.

Vladna ojačenja

Madrid, 2. avgusta. AA. Snoči je notranji minister sporočil po radiu, da so iz pokrajin Valencije in Ciudada Reala poslali v Madrid oborožene oddelke delavcev in drugih prostovoljcev v pomoč vladni vojski na severni in južni fronti. Ljudstvo v Madridu je te oddelke sprejelo z velikim navdušenjem.

Nov uspeh madridske vlade

Barcelona, 2. avgusta. AA. Vlada je izdala ukaz, da morajo vsi rezervni oficirji v 48 urah odložiti orožje in ga izročiti oblastem. V nasprotnem primeru bodo ustreljeni. Poveljnik morskega letalskega oporišča v Barceloni je objavil poročilo, da je vladna vojska zavzela utrdbo Cabrero na Balearskih otokih.

V Madridu mir

Madrid, 2. avgusta. AA. V Madridu vlada mir, čeprav se vidijo na cestah le oboroženi ljudje. V borbah zadnjih dni ni prišlo do bistvenih izpremememb niti na vladni niti na uporniški strani. Vladne čete so bombardirale oddelke upornikov v Grenadiji in na Majorskih otokih. Po zadnjih vesteh so mnogi uporniški oficirji izvršili samomor. Mnogo drugih revolucionarnih častnikov je padlo v poslednjih bojih. V Madrid prihaja sedaj že pošta iz inozemstva, čeprav z velikimi zamudami.

Italijanski letalci še vedno zaprti

Rabat, 2. avgusta. AA. Tudi danes ni bilo objavljeno poročilo o rezultatu preiskave proti italijanskim letalcem, ki so jih aretirali, ko so bili prisiljeni s svojimi letali pristati v francoskem Maroku. Letalci so še vedno v zaporih.

Nova letala za upornike

Tanger, 2. avgusta. AA. Potniki, ki so prispeli semkaj, trde, da so videli več tujih vodnih letal na potu v španski Maroko, zlasti v Menillo.

Razgovori treh

Pariz, 2. avgusta o. Kakor poroča »Echo de Paris«, so se vršili zadnje dni diplomatski razgovori med Parizom in Londonom za sporazum med Italijo, Anglijo in Francijo, v smislu katerega bi se te tri države obvezale, da se ne bodo vmešavale v španske zadeve. Londonska vlada francoskih predlogov ni sprejela. Sedaj se vršijo pogajanja za sporazum o novih francoskih predlogih, ki so pa napram prvotnim zelo ublaženi. Tudi v Rimu je francoski poslanik sondiral teren za tak sporazum. Imel je daljši razgovor z zunanjim ministrom Ciano m. Kakor se je zvedelo, je nameravala francoska diplomacija spočetka doseči sestanek zastopnikov držav, ki garantirajo za tangerski statut, prav ta predlog pa so Angleži zavrnili.

Jesenski sestanek Male antante bo v Bratislavi

Praga, 2. avgusta. p. Prihodnje zasedanje stalnega sveta Male antante se bo vršilo sredi meseca septembra v Bratislavi.

Trgovinski sporazum s Turčijo

Beograd, 2. avgusta p. S Turčijo je bil sklenjen začasni trimesečni trgovinski sporazum, da se v tem času pripravi vse potrebno gradivo za sklenitev nove trgovinske pogodbe.

Ljuba Davidović zopet v Beogradu

Beograd, 2. avgusta p. Po svojem zdravljenju v Vrnjački banji se je vrnil danes v Beograd Ljuba Davidović.

Iz prometne službe

Beograd, 2. avgusta. AA. Odpuščen je iz državne službe inž Sergij Bartenjev, višji pristav gradbenega oddelka železniškega ravnateljstva v Zagrebu.

Premeščen je k ravnateljstvu državnih železnic v Ljubljani kot svetnik strojnega oddelka Boris Mosusov, doslej v Subotici.

Železničarska organizacija z milijonskim premoženjem

Letni obračun Podpornega društva železniških uslužbencev

Ljubljana, 2. avgusta.

V veliki dvorani Sokolskega doma na Taboru je bil dopoldne občni zbor ene naših največjih socialno skrbstvenih organizacij: **Podpornega društva železniških uslužbencev in upokojencev** Prvotno je bil občni zbor najavljen že za 19. julija, a zaradi nekaterih formalnih zadržkov je policijska uprava odredila, da se preloži za 14. dni. Po zadnjih delegatskih volitvah so se bili namreč nekateri člani iz Maribora pritožili. češ da volitve na tamošnjem volišču niso povsem pravilno potekle in da torej Mariborčani svojih delegatov ne morejo priznati

Na to pritožbo oblast mariborskih mandatov sicer ni razveljavila, pač pa je odredila, da Mariborčani na zborovanju nimajo glasovalne pravice.

Današnji zbor je v splošnem potekel stvarno in dostojno, a mestoma tudi precej živahno in skoraj viharno. kar je pač razumljivo spričo dejstva da društvo razpolaga z milijonskim premoženjem in da je kriza na svoj način posegla tudi v njegovo gospodarstvo. Razen delegatov je prisostvovalo tudi veliko število članstva.

Zborovanje je otvoril predsednik Ivan **Safošnik,** ki je ugotovil. da je od 105 delegatov prisotnih 72 Po opravljenih formalnostih se je spominjal v pretekli poslovni dobi umrlih tovarišev, katerih spomin so vsi zborovalci počastili z vzklikom: »Slava!« Podrobno delovno poročilo je podal tajnik Ivan **Lipovšek.** Blagajnik Josip **Drmelj** pa je ob nazornih številkah predočil gospodarsko stanje društva. Bilanca je ob koncu lanskega leta izkazala pri 4¼ milijona aktiv in pasiv.

skoraj 3 mil. Din čistega premoženja, ki se je v teku leta 1935. povečalo za okrog 165.000 Din.

Med nepremičninami. ki jih premore društvo, sta hiša na sv. Petra cesti 25 (hotel Balkan) v vrednosti nad 2.300.000 Din in pa zemljišče na Tyrševi cesti (3.500 Din). Skupni račun izgube in dobička znaša 1,026.000 Din. Društvo samo je imelo od vplačene članarine nad 757.000 Din dohodkov, med izdatki pa tvorijo izredno visoko postavko izplačene posmrtnine (in deloma vrnjena članarina), ki so dosegle blizu 561.000 Din. Precej visok znesek predstavljajo tudi upravni stroški (nekaj manj ko 120.000 Din), a dobro polovico tega konsumirajo plače pisarniškemu osebju in nagrade funkcionarjem (nad 60.000 Din). Čisti dobiček je v poslovanju društva dosegel nekaj nad 85.000 Din, čisti dobiček od hiše na sv. Petra cesti pa blizu 45.000 Din. Hotel Balkan sam je imel 152.000 Din prometa.

Ob koncu lanskega leta je društvo štelo v celem 11.918 članov, kar pomeni 58 članov prirastka nasproti predlanskemu letu.

V teku lanskega leta je umrlo 128 članov, na novo pa sta pristopila 202. Predsednik je tolmačil posamezne postavke v finančnem poročilu in poudarjal, da so se režijski stroški malo povečali. ker je uprava blagajniku in pisarniški moči nekoliko zvišala nagrade, kakor je tudi njuno delo znatno naraslo Prav tako je uprava tudi upravitelju hiše zvišala honorar. Hiša in hotel sta dala skupno nad 80.000 Din čistega dobička. kar pomeni, da se kapital okrog 2.5 milijona obrestuje nad 3%. To je vsekakor dovolj ugodna naložitev društvenega denarja, če se pomisli. da n. pr. Kmečka posojilnica obrestuje vlogo samo po 2%. ki vrhu tega ostaja pod zaporo, medtem ko hiša in hotel dajeta dobiček v gotovini. ki jo društvo zlasti v teh časih nujno potrebuje za izplačevanje posmrtnin.

Do 1. julija letošnjega leta se je članarine nateklo društvu nekaj nad 377.000 Din, posmrtnin pa je v istem času izplačalo že za 385.000 Din

V debati so nekateri delegatje s članom nadzorstva Škerjancem na čelu grajali posamezne primere poslovanja z denarjem in nekateri govorniki so skušali občni zbor pridobiti za to da upravnemu odboru odreče zaupnico Med bojnim glasovanjem se je izkazalo, da ima opozicija le majhen del članstva za sabo, pač pa jih je mnogo. ki v spornih vprašanjih niso zavzeli še nobene odločitve. Pičla polovica prisotnih je z zaupnico odobrila gospodarstvo dosedanjega odbora, večja polovica pa se je porazdelila na dva enaka dela, katerih prvi je glasoval proti zaupnici, drugi pa se je vzdržal glasu Po kratkem premoru so sledile nadomestne volitve. pri katerih so bili za člane upravnega odbora izvoljeni Jože Drmelj, Albert Vrtačnik in Miha Steiner, v nadzorstveni odbor upokojenec France Reber za namestnika pa Karel Žerjav, Alojz Praznik France Novotny, ter za namestnika računskih preglednikov France Krvin in France Božič. Po precej živahni debati, v katero so posegli zlasti starejši člani in pa upokojenci. je bila naposled članarina za vse člane izenačena na 6 Din. medtem ko so doslej starejši člani plačevali samo 3.50 Din, oni, ki imajo že štirideset let članstva za sabo, pa so bili oproščeni vsakega prispevka.

Velikomestno vrvenje po mariborskih ulicah

Mariborski teden in gasilsko slavje številno obiskana

Maribor, 2. avgusta.

V okrašenem mestu, ki je bilo vse v zastavah, je vladalo danes velikomestno vrvenje. Po ulicah množica ljudi, med njimi gasilske uniforme. Silno veliko je bilo tujcev, zlasti iz Avstrije, od koder je prispelo danes v Maribor samo motociklistov in avtomobilistov okoli 500. Maribor je danes nalikoval živahnemu mravljišču ljudskih množic. Vrvenje je toliko, kakor ga Maribor že več let nazaj ne pomni. To je najboljši dokaz, kako zelo se je »Mariborski teden« zakoreninil. Med 10. in 13. uro je bilo ob Trgu Svobode, kjer je bil cilj motociklistov in kjer so bile gasilske vaje, toliko ljudi, da se ni bilo mogoče z lahkoto preriniti skozi. Med drugim je bila ob 9. dopoldne blagoslovitev novega broda pri Mariborskem otoku, sicer pa je bil današnji spored »Mariborskega tedna« pretežno v znamenju gasilskega zbora ter velike motociklistične ciljne vožnje in plavalnih tekem na otoku.

Med prireditvami velja zlasti omeniti tabor v Radvanju, ki se je razvil v prisrčno manifestacijo sokolske ideje v tej podpohorski vasi. Za celotni uspeh tabora in zlasti tudi za organizacijo sokolske čete pripada glavna zasluga Sokolu Maribor I.

Po Mariboru so se danes ves dan oglašale hupe in zvončki. Po prisrčnem dopoldanskem sprejemu motociklistov in kolesarjev iz vse naše države kakor iz inozemstva in po udeležbi pri prireditvah, o katerih poročamo v sportni rubriki, se je razvil učinkovit pohod skozi mesto do Kralja Petra trga in dalje na Glavni trg, kjer so se udeleženci razšli.

Gasilci se zbirajo

Slovesna proslava 65letnice obstoja in razvoja mariborske gasilske čete se je vršila na zelo manifestanten in slovesen način ob navzočnosti številnih odličnikov, množice gasilcev iz vseh delov države, v znamenju blagoslovitve novega reševalnega avtomobila, impozantnih gasilskih vaj na objektih mariborskega gradu ter krasno organizirane gasilske razstave v okviru prireditev in razstav »Mariborskega tedna«. Mirno se lahko reče, da je bil včerajšnji in današnji dan v znamenju gasilskih uniform in gasilskih slovesnosti.

Že včeraj dopoldne so prispele delegacije naših gasilcev iz Beograda, Zemuna in Pančeva. Popoldne pa iz posameznih mest bivše Kranjske, zlasti iz Gorenjske. Goste je sprejemala na kolodvoru posebna delegacija mariborskega pripravljalnega odbora z gasilsko godbo. Z večernimi vlaki so prispeli gasilci iz vseh večjih mest in krajev bivše mariborske oblasti.

Uvod v večdnevne gasilske slovesnosti je tvorila včerajšnja baklada s podoknicami vsem trem kumicam novega mariborskega reševalnega avtomobila ter ustanovitelju reševalne postaje dr. Urbaczeku in ustanovnemu članu mariborske gasilske čete Josipu Tscheligiju. Pri baklad! sta na čelu strumno korakajočih gasilskih formacij sodelovali vojaška in gasilska godba.

Svečanost na Glavnem trgu

Današnje slovesnosti so se pričele z budnico. Do 8. ure je bilo na kolodvoru sprejemanje gostov in gasilcev. Ob 8. se je podalo na pobrežko pokopališče zastopstvo mariborskega gasilstva, ki je položilo na grobove umrlih članov lepe vence. Ob pol 9. pa so se začele zbirati posamezne gasilske formacije v Strossmayerjevem drevoredu, nakar so s prapori in godbami krenile na Glavni trg. V zboru gasilstva na Glavnem trgu so bile zastopane gasilske župe Brežice, Celje, Dolnja Lendava, Dravograd, Kamnik, Krško, Kranj, Laško, Litija, Ljubljana mesto, Ljubljana okolica, Logatec, Ljutomer, Maribor desni in levi breg, Ptuj, Slovenjgradec in Smarje pri Jelšah. Na častni tribuni ob Marijinem znamenju so se medtem zbrali odličniki, med njimi podban dr. Majcen, mestni poveljnik general Milutin Milenković, sreski načelnik dr. Šiška in sreski podnačelnik Modrijan, župan dr. Juvan, bivši župan dr. Lipold, policijska šefa Krajinović in dr. Trstenjak. Razen tega zastopniki gasilskih župa, vse tri kumice v narodnih nošah in ustanovni član Tscheligi. Ob 9. je bila maša, ki jo je daroval stolni župnik in kanonik M. Umek. Po maši so sledili pozdravni govori, ki so jih imeli stolnj kanonik Umek, predsednik mariborske gasilske čete Bojan Pogačnik, ki je opravičil odsotnost obolelega starešine zajednice g. Turka, podban dr. Majcen, predsednik mestne občine dr. Juvan, zastopnik gasilskega saveza Snoj in zastopnik zajednice. Vsi govorniki so naglašali velike zasluge, ki si jih je pridobilo mariborsko gasilstvo v teku svojega 65letnega plodonosnega delovanja v prid Mariboru.

Defile je zbudil pozornost

Sledila je blagoslovitev novega reševalnega avtomobila ob sodelovanju kumic gospe Angele Juvanove, Marije Pogačnikove in dr. Hermine Bedjaničeve. Blagoslovitvene obrede je opravil stolni župnik Umek. Nato se je gasilska armada razvrstila v mogočen sprevod, ki je krenil z Glavnega trga po Gosposki ulici na Trg Svobode, kjer je bil pred zbranimi odličniki slovesen mimohod. Gasilske čete so s strumnim, res vzorno disciplíniranim defilejem zbujale veliko pozornost in so bile vse deležne velikega priznanja. V impozantni povorki so bili tudi avtomobili, brizgalne ter ves ostali najmodernejši gasilski inventar mariborske gasilske čete.

„Grad v ognju!“

Točno opoldne je bil požarni alarm. Z mestnega stolpa je odjeknil strel. Predpostavka je bila, da padejo iz zračnih letal bombe na objekte mariborskega gradu, ki je bil mišljen kot požarni objekt današnjih gasilskih vaj, ki jih lahko smatramo kot največje v Mariboru.

Petarde so neprestano pokale, iz objektov gradu se je zvalil gost dim, v akcijo so stopila vsa sredstva protiplinske, gasilske in protiavionske obrambe. Ogromna množica je spremljala potek vaj, z bližnjih gričev pa je zbrano vojaštvo opazovalo potek dogodkov, sodelujoč v obrambi mesta pred sovražnim napadom iz zraka. Mariborsko gasilstvo je z vsem svojim gasilskim in reševalnim aparatom takoj odbrzelo pod poveljstvom svojega poveljnika Ramšaka na mesto domnevnega požara in v trenutkih eksaktne gasilske izvršbe in intervencije postavilo v akcijo vse svoje naprave v gašenju in obrambi pred domnevnim požarnim elementom, ki je zajel starodavni mariborski grad. Vaje, ki so jim prisostvovali tudi zbrani odličniki, so bile v predvidenem, rekordnem času zaključene ter so ponovno potrdile sloves tehnične dovršenosti in strumne udarnosti našega gasilstva.

Z današnjih gasilskih slovesnosti so bile odposlane vdanostne brzojavke Nj. Veličanstvu kralju Petru II., kraljevemu namestniku knezu Pavlu, ministrskemu predsedniku dr. Stojadinoviću in notranjemu ministru dr. Korošcu. Gasilski pozdrav so odposlali pokrovitelju gasilstva Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu.

Po svetu ali v smrt?

Kriminalna kronika našega mesta danes ni beležila večjih dogodkov. Policija je aretirala le nekaj lahkoživk in razgrajačev. Prejela je nekaj ovadb zaradi tatvin. Tako je odvetnik dr. Šnuderl prijavil policiji, da mu je nekdo ukradel na dvorišču »Uniona« v Razlagovi ulici 300 dinarjev vreden površnik. Zasebnica Helena Kos iz Aljaževe ulice 7. pa je prijavila, da je izginila od doma njena 17letna hčerka Frančiška. Hči je prejela pred dnevi neko pismo od svojega fanta ter je bila zadnje dni silno potrta. Hčerka je velike, suhljate postave, oblečena pa je bila v belo bluzo in modro krilo. V Selnici je neki avto podrl posestnika Ivana Šantla, ki se je peljal s kolesom. Šantl je k sreči dobil le poškodbe na rokah, pač pa je kolo popolnoma razbito.

Skrivnosten napad

Skrivnosten napad je bil izvršen v Rošpohu. Orožniki so bili ob pol 12. obveščeni, da leži v svoji hišici v Rošpohu 94. samotar 74letni Ivan Kreč nezavesten z 18 urezninami na glavi in s poškodbami po vsem životu. Hitro so bili poklicani mariborski reševalci, ki so starčka prepeljali v bolnišnico, kjer pa bo najbrž izdihnil. Vzrok skrivnostnega napada ni znan in ne vedo, ali gre za maščevanje ali za roparski napad.

Tragična smrt železničarja

Ubila ga je lokomotiva večernega vlaka

Po usodnem naključju se je nocoj smrtno ponesrečil železničar Jožef Trojar Iz Zelene jame, kjer je stanoval, se je ob 18. uri podal v službo v kurilnico na glavnem kolodvoru, kjer je bil nameščen kot kurjač zvaničnik. Stopal je po progi kakor že bogve kolikokrat Pa mu je pri mostu nad Šmartinsko cesto prišel nasproti osebni vlak, ki je odpeljal iz Ljubljane ob 18.23, namenjen proti Mariboru. Lokomotiva je zadela Jožefa Trojarja in ga na mestu ubila. Strojevodja, ki ni mogel nesreče preprečiti, je sicer hitro zavrl, toda vlaka ni ustavil, ker je uvidel, da je Trojar obležal na mestu mrtev.

O tragični smrti mladega moža, ki je bil star šele 55 let in na glasu dobrega uslužbenca, so bili takoj obveščeni svojci in policija. Na kraj nesreče sta se podala policijski komisar Jelenc in zdravnik dr. Lužar. Po komisijskem ogledu je bilo truplo prepeljano v mrtvašnico pri Sv. Krištofu. Pravi vzrok nesreče bo dognala preiskava. Trojar je bil oženjen in tik pred upokojitvijo.

Iz dnevne kronike

Ljubljana, 2. avgusta.

Vreme ni zarana prav nič določno kazalo, kakšno nedeljo nam pripravlja. Jutro pa je bilo prijetno ohlajeno in mnogi Ljubljančani so v trdnem prepričanju, da mora deževju spet slediti lepo vreme, že s prvimi vlaki odrinili na deželo. V teku dopoldneva se je zjasnilo in preživeli smo spet nekaj ur najčistejše vedrine in sonca.

Ob najlepših nedeljskih dopoldnevih pa se v Ljubljani najbolj opazi, kako malo je živahnosti, kadar ni dijaštva in kadar odrinejo na letovišče tisti, ki si to morejo količkaj privoščiti. Pa še o tem pričujejo lepe ljubljanske nedelje, kako zaljubljen je naš meščan v prirodo in kako porabi eleherno priliko, zlasti pa nedeljski oddih, da se tam zunaj po svoje razvedri. Zlasti kopalci so si obetali najugodnejši dan. Toda kmalu popoldne se je nebo prepreglo z oblaki in dobili smo tudi nekaj dežja. Potem pa se je ozračje spet prečistilo in nedelja se je končala v lepem večeru. Dan je bil v splošnem zelo miren, zares počitniški. Policija niti od sobote na nedeljo, niti čez dan ni imela nobenega opravka, pa tudi reševalcem ni bilo treba v bolnico prepeljati do večera nobenih poškodovancev, samo nekaj bolnikov.

Seja odbora JNS

Dopoldne ob 9. je bila v restavraciji »Zvezdi« seja sreskega odbora Jugoslovanske nacionalne stranke za Ljubljano - okolico. Predsedoval je g. Pipan. Po pozdravnem nagovoru, ki je veljal g. senatorju Puclju, narodnima poslancema g. Komanu in g. Mravljetu zastopniku sreske organizacije g. dr. Pestotniku, poslevodečemu podpredsedniku g. dr. Pirkmajerju in številnim zastopnikom krajevnih in občinskih organizacij, je govoril poslanec g. Koman. V obširnih izvajanjih je številnim delegatom nazorno predstavil sedanje in prejšnje politično stanje. Žel je viharno odobravanje. Kot drugi je govoril burno pozdravljen g. senator Pucelj. Tudi on je v zanosnem govoru orisal notranje politično stanje in žel za iskrene besede topel aplavz. Sledilo je organizacijsko poročilo podpredsednika g. dr. Pirkmajerja. Poročilo so vzeli navzočni z vzklikanjem na znanje. Burno je bil pozdravljen predlog, da se pošlje predsedniku JNS g. Petru Živkoviću pozdravna brzojavka. Po živahni diskusiji o bodočem delu je predsednik g. Pipan zaključil sejo z zahvalo za udeležbo. Po sestanku so delegati še dalje časa ostali v prijetnem prijateljskem razgovoru.

Pol stoletja že deluje CMD, darujmo še za pol stoletja!

Obdavčenje kmetovalcev v občinah, ki so priključene mestom

Beograd, 2. avg. AA. Po uveljavljenju zakona o mestnih občinah iz leta 1934 so v mnogih primerih priključili mestnim občinam razne sosedne občine ali njihove dele. ki so naseljeni po večini s kmetovalci. Ker je ta združitev zvezana z novimi rajonskimi črtami v teh mestih in zaradi tega tudi z obdavčitvijo kmečkih poslopij, je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal tole pojasnilo:

Kmečka poslopja v občinah, ki so združene ali ki bodo združene z mesti na podlagi čl. 6 zakona o mestnih občinah in ki pridejo kot taka v nove rajonske črte mest, so obdavčene z redno zgradarino v smislu člena 34 in 37/1 zakona o neposrednih davkih. Davčno podlago za ta poslopja je treba v vsakem primeru redno določiti po določbah čl. 34 zakona o neposrednih davkih in odmeriti odgovarjajoči temeljni in dodatni davek.

Pri kmečkih poslopjih pa, ki niso oddana v najem, marveč služijo kmetovalcem za stanovanja ali za drugo lastno potrebo, bodo davčne uprave pri določevanju letne kosmate najemnine ravnale tako, da ne bo nesorazmerne obdavčitve v primerih s poslopji izven rajonske črte, katerim se kosmata najemnina določa po čl. 37/3 zakona o neposrednih davkih za poslopja kmetovalcev in malih obrtnikov po vaseh s sedežem sreza in izven rajonov mest, kopališč in letovišč.

Da bi to navodilo mogle dosledno izvajati bodo davčne uprave posredovale, naj bi v mestih, ki so na podlagi čl. 6 zakona o občinah razširila svoja področja, čimprej začrtali nove rajonske črte.

Nagradna križaljka Jadranske straže

Krajevni odbor Jadranske straže v Ljubljani razpisuje 30 nagrad za pravilne rešitve nagradne križanke JS v korist mladinskega sklada Viteškega kralja Aleksandra I. Ujedinitelja. 1. nagrada: brezplačna vožnja Ljubljana—Split—Korčula in nazaj s šestdnevno brezplačno oskrbo v hotelu »Sava« v Splitu in »Bon Repos« na Korčuli. 2. nagrada brezplačna vožnja z avtobusom Ljubljana—

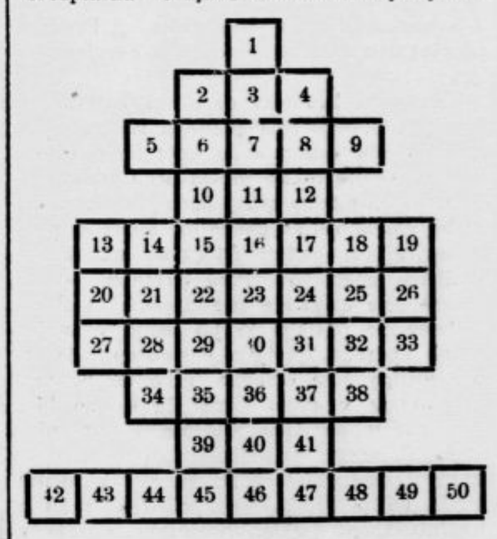

Sušak in nazaj s tridnevno brezplačno oskrbo v hotelu »Kontinental« na Sušaku, 3. nagrada: štiridnevna brezplačna oskrba v hotelu »Miramar« ali »Therapia« v Crikvenici, 4. nagrada: brezplačna vožnja z letalom Ljubljana—Sušak in nazaj, 5.—10. nagrada: brezplačna vožnja z avtobusom Ljubljana—Sušak in nazaj, 11.—18 nagrada: slika »Čuvar Jadrana« v okviru, 19.—24. nagrada: knjiga »Naše morje«, 25.—30 nagrada: brezplačno štirinajstdnevno letovanje na morju z brezplačno vožnjo iz Ljubljane in nazaj. Nagrade 25—30 so namenjene samo Podmladkarjem JS.

Navodilo: Nariši primerno veliko križaljko po tejle sliki in na številke nalepi kolke JS tako, da pomenijo besede vodoravno: 1 soglasnik, 2—4 otok na gornjem Jadranu, 5—9 mesto v Malmaciji v ital. posesti, 10—12 otok na gornjem Jadranu, 13—19 oznaka za člana JS, 20—23 kraj na oloku Pelješac, 23—26 kraj na gornjem Jadranu, 27—29 otok na gornjem Jadranu, 30—33 kraj na gornjem Jadranu, 34—38 kraj na gornjem Jadranu, 39—41 otok južno Splita, 42—50 mesto v dravski banovini: navpično: 1—40 pridevna oznaka za člana JS.

A A A A A A A A A A A
B B B D E G I I J J
J J K K K L L N N N
O O P R R R R R R S
S S S T T U V V Z Z

Nagrado morejo dobiti samo pravilne rešitve članov JS ali Podmladka JS, ki so poravnali članarino do julija 1936. Žrebanje nagrad se vrši 17. avgusta 1936 ob 18. uri v pisarni kraj. odbora JS v Ljubljani. Rešitve je poslati kraj. odboru JS v Ljubljani, Tyrševa 1, do 18. ure 17. avgusta 1936.

Kolki JS in obrazci se dobe pri vseh ogrankih JS in po trafikah po 15 Din za serijo. Člani in prijatelji JS! Izkoristite to redko priliko. Za samih 15 Din brez drugih stroškov in malo sreče morete potovati brezplačno na oddih v Split, Korčulo, Crikvenico in na Sušak z avtobusom in letalom ali dobiti drugo lepo nagrado. Jadranska straža, krajevni odbor Ljubljana.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Giovanni Papini:

Obisk pri G. B. Shawu

Stari G. B. Shaw me je jako neljubeznivo sprejel:

»Kakor vsi bedaki«, mi je dejal, »me pač smatrate za klovna in očividno upate, da vas bodo moji dovtipi rešili dolgočasja.

To vam bom takoj iz glave izbil. Angleži, posebno pa angleški postopači, to se pravi taki ljudje, ki čitajo knjige in obiskujejo gledališče, me štejejo za pavliho. Nasproti temu pa sem po svojem rojstvu in odmeri davkov najbolj resen človek britskega imperija. Kakor veste, sem začel kot fabianist in Ibsenov pristaš. Ti dve simpatiji sta dokaz moje skozi in skozi antikomične darovitosti. V fabianizmu in Ibsenovi šoli tudi ni najti najmanjšega sledu humorja. Prvi namerava v dveh do treh stoletjih spremeniti vse delavce v malomeščane, drugi pa želi, da bi v vseh človeških stikih zavladala odkritosrčnost, zaradi česar bodo seveda postali nemogoči. Fabianizem je socializem homeopatov, Ibsenova šola pa je moralna vaba anarhistov. Oba dva pa nista čisto nič vesela, to sta v dobri veri izmišljeni lumparíji, torej res prav nič zabavnega.

Iz tega razvidite, da je glas o meni kot burkežu prav tako po krivem pridobljen kakor Byronov pesniški in Shakespearov dramatski sloves. Najprej omenjeni je bil diletantski polemik in drugi modrujoč lirik. Tega morda ne pravim zato, da bi se z njima primerjal, kajti to boste pač priznali: obadva jaz preveč prekašam, da bi moglo priti do pametne paralele med nami. Tudi obžalujem ljudi v glavnem zaradi tega, ker ni nikomur dana sreča, da bi bil Bernhard Shaw.«

»Odkod pa se je prav za prav vzel o vas glas . . . kot o humoristu?«

»To vam precej pojasnim. Jaz sem Irec. Vsak Irec pa mora biti za londonsko drhal, to se pravi za ljudi, ki kupujejo knjige in časopise, hočeš nočeš stradač ali pa glumač. Ker nisem hotel umirati od glada, sem si izbral vlogo pavlihe. Vedeti morate, da je Irska ona zemlja, odkoder dobiva Angleška vso slavo; Scotus Eriugena, Goldsmith, Sheridan, Burke, Sterne, Berkley, Swift, Willington, Thomas Moore, Yeates, Oscar Wilde in Joyce so sami Irci. Brez Ircev ne bi Anglija vedela, kaj je bil Liliput in ne bi bila premagala Napoleona. Neki baltiški grof, Keyserling, je dejal, da bi bili Angleži kakor živali. Ti mutci nimajo poguma govoriti, zato moram jaz namesto njih resnico povedati. To klavrno ljudstvo se ne zna samo od sebe smejati in zato ga moram pripraviti vsaj do tega, da se smehlja. Ti masohisti ne znajo uživati in obsojen sem, da jih bičam ter jim tako preskrbim vsaj malo razkošne groze. Na teh lastnostih Angležev ne sloni moj zaslužni uspeh.

Če bi Anglija tako daleč napredovala v nespoštljivosti in navihanosti kakor v industriji, bi bil jaz samo nepoznan časnikarček. V Franciji je najmanj sto Shawov, ki neopazno vzplavajo in spet zginejo. In iz prvega in naslednjega vzroka sem prav za prav (kakor mnogi drugi) tudi jaz žrtev vojne. Z letom 1918. je viktorijanska Anglija dokončno preminila. Angleži so posihmal brez predsodkov, brez nravstva, skeptični, cinični, tako malce freudovski in nekoliko boljševiški, tudi se dandanes več ne boje dobro pripravljenega škandala. Zato tudi moja popularnost vidno pojema. Dokler sem sem predstavljal rdečo ruto Johnu Bullu (biku), je šel posel imenitno od rok, toda odkar so se britski biki polagoma navadili vseh odtenkov rdeče barve, se me nič več ne boje, to se pravi, nič več se ne zabavajo z menoj. Če že skoraj ne nastopi puritanska reakcija, bom v kratkem stal v antologijah poleg Olivera Goldsmitha in Macaulaya. To bi bil moj konec. Če se Angleži potrudijo, postati meni enaki, mi ne preostaja nič drugega, kakor da grem med metodistične pridigarje

»Star? Vi vendar tega ne kažete. Vaš duh še nima niti dvajset let.«

»Za začetnika čisto nič slabo, vaša v poklon oblečena obtožba res ni slaba. Rečete mi v ljubeznivi obliki, da mislim še kot mladenič. Zato nisem užaljen. Imam pa sto povodov za to, da nisem zadovoljen s svojim vekom. Edina neugodnost v življenju je smrt. Da se dokonča vzgoja pri človeku, je treba pač najmanj sto let in vsaj dve novi stoletji bi bilo pridati, da bi lahko pokazala svoje sadove. Namesto tega pa smo prišli do Voronova, ki je storil več za nedolžnost opic kakor za neumrljivost ljudi. Vse klenetanje o znanstvenem napredku je nesramno prazna pena; dokler ne bo znala veda omejiti smrti, ni še ničesar dosegla. Kaj mi pomaga, če lahko preletim v eni uri iz Londona v New York, ako pa bom vendarle nekega krasnega dne tičal pod nagrobnim kamenom, da tam segnijem.«

Na tej točki pogovora se je zamračil obraz G. B. Shawu in se mu bolestno nakremžil. Ostal je trenotek pogreznjen v misli, potem se je spet obrnil proti meni in besno izbruhnil:

»Ali imate kako tajno sredstvo proti umrljivosti? Ne? Potem na, prosim, izginite kar najhitreje z obzorja! Sicer bom komaj vedel, kaj naj napravim z naslednjim kandidatom smrti. Jaz nisem pavliha, pač pa sem najresnejši od vseh ljudi, sem edini, ki noče nič več slišati o tej groteskni burki, ki ni v istini nič drugega ko pogrebna slavnost.«

Tako je govoril, mi pokazal hrbet, zbežal ter izginil v svoj selski dvorec.

A. D.

BSK državni prvak

Po zelo nervozni igri je finalna tekma ostala neodločena — Lep uspeh sarajevske Slavije

Beograd, 2. avgusta.

Danes se je na igrišču BSK odigrala druga finalna tekma za državno prvenstvo med BSK in sarajevsko Slavijo. Ker je BSK že v prvi tekmi zmagal in se je splošno pričakovala na domačih tleh ponovna visoka zmaga, je bilo na igrišču izredno malo gledalcev

BSK : Slavija (S) 0 : 0

BSK je takoj v začetku napel vse sile, da bi dosegel visoko zmago, vendar so se gostje energično branili.

V drugem polčasu so domači neprestano oblegali Slavijin gol, toda izvrstni vratar gostov je držal najnevarnejše strele in onemogočil Beograjčanom sleherni uspeh. Moštvi sta bili silno nervozni in se je dvakrat pripetilo, da niti Beograjčani, niti Sarajevčani niso pogodili praznega gola, ko sta ju zapustila vratarja. BSK je imel še tik pred koncem dve izredno ugodni priliki, da spravi na varno še dve točki, toda zopet je bil rešitelj v zadnjem trenutku odličnі sarajevski vratar. Tekmo je zadovoljivo sodil g. Miljutinović.

BSK si je s tem ponovno priboril naslov državnega prvaka.

Železničar : Mars (LJ) 3 : 1 (1 : 1)

Maribor, 2. avgusta

Na stadionu Železničarja se je danes dopoldne odigrala prva finalna tekma za juniorsko prvenstvo LNP, in sicer med Železničarjem in Marsom iz Ljubljane. Kljub porazu so Marsovci zapustili zelo dober vtis. Moštvo je izbalansirana celota ter razpolagajo nekateri igralci z dobrim nogometnim znanjem. Domačini so imeli nekoliko ostrejši start, kar je v glavnem tudi bilo odločilno za izid tekme. Gostje so takoj v 1. minuti prišli v vodstvo radi nepažnje domačega vratarja. Žel. je v 15. izenačil iz enajstorke. V drugem polčasu sta padla gola v 19. in 27. minuti.

Sodil je g. Konič v splošno zadovoljstvo.

Mednarodna gorska dirka na Pohorju

Maribor, 2 .avgusta.

Pod pokroviteljstvom mariborske občine, Mariborskega tedna, Putnika in Jugoslovenskega Touring kluba je Motosportklub Pohorje priredil danes popoldne na znani pohorski cesti Reka—Pohorski dom svojo III. mednarodno motociklistično dirko. Dirkalna proga je bila dolga 5000 m. Dirkam je prisostvovalo ogromno število gledalcev, ki so se zbrali zlasti na nevarnih ovinkih, na startu in na cilju. V splošnem je bila organizacija nekoliko slabša kot običajno, vendar pa se je spored izvedel brez kakih nezgod.

Rezultati so bili:

250 ccm: 1. Dušan Breznik (Avtoklub, Ljubljana, DKW) 5:54.2; 2. Oton Schrantl (Gradec, Puch) 5:56; 3. Erih Knittl (Dunaj, Puch) 6:07; 4. Leon Niffner (Dunaj, Puch) 6:30.4; 5. Martin Gajšek (Pohorje, Puch) 6:51.

350 ccm: 1. Leonard Fassl (Dunaj, Velocette) 5:55.4 2. Erich Knittl (Dunaj, Puch) 6:23. 3. Alojz Lušnik (P run. Maribor, ESA) 6:24; 4. Drago Weinhandl (Pohorje, Puch) 6:34.4; 5. Leon Niffner (Dunaj, Terrot) 6:38.8.

500 ccm: 1. Leonhard Fassl (Dunaj, Norton) 4:59; 2. Fredy Hönel (Celovec, AJS) 5:12 2; 3. Georg Robitsch (Dunaj, Norton) 6:13; 4. Rudolf Schiffhorn (Gradec, Sunbeam) 6:37

1000 ccm: 1. Leonhard Fassl (Dunaj, Norton 500 ccm) 4.58, najboljši čas dneva 2. Fredy Hönel (Celovec AJS) 5:20 8; 3. Jernej Šeler (Perun, Maribor, Sunbeam) 5:42.

Motorji s prikolico: 1. Alojz Hebanar (Pohorje, NSU) 6:51.04; 2. Ivan Lah (Pohorje, Puch) 7:47.12.

Sportni dan v Novem mestu

Novo mesto, 2. avgusta.

Danes je SK Elan priredil sportni dan, katerega otvoritev je bila dopoldne s propagandnim tekom skozi mesto. Na tekmovanju sta sodelovala Ilirija in Primorje iz Ljubljane. Rezultati so bil:

Stafeta skozi mesto (800 × 400 × 200 × 100 m): Nastopilo je pet stafet. 1. Primorje (Žorga Aleš, Nabernik, Vahtar, Marek) 3:37.3, 2. Elan I (Kof, Vukšinič, Čuček, Hočevar) 3:42.3, 3. Ilirija 3:42.5.

100 m juniorji: 1. Vukšinič (E) 12.1, 2. Vahtar (P) 12.3.

100 m seniorji: 1. Zupančič (I) 12, 2. Vukšinič (E) za prsa.

1500 m juniorji: 1. Nabernik (P) 4:33.4, 2. Murn (E) 4:53.6, 3. Praželj (E) za prsa.

1500 m seniorji: 1. Žorga (P) 4:22.6, 2. Srakar (P) za prsa, 3. Kos (E) 4:30

Met diska juniorji: 1. Vukšinič (E) 35.27, 2. Marvič (E) 30.85.

Met diska seniorji: 1. Zupančič (I) 45.81, 2. Kajfež (P) 41.93.

Skok v višino juniorji: 1. Bratovž (I) 158, 2. Nabernik (P) 154, 3. in 4. Vahtar (P) in Küssel (E) 148.

Skok v višino seniorji: 1. in 2. Marik (P) in Svetek (I) 171.

Skok v daljavo juniorji: 1. Černe (E) 5.32, 2. Vahtar (P) 5.15, 3. Hočevar (E) 5.13.

Skok v daljavo seniorji: 1. Svetek (I) 5.92, 2. Čuček (E) 5.60.

Troskok juniorji: 1. Bratovž (I) 11.71, 2. Černe (E) 10.95.

100 m hrbtno gospodje: 1. Martinič (K) 1:37.2. 2. Kalanič (K) 1:41.3. 3. Smerdu (M) 1:45.6, 4. Dornig (M) 1:54.4.

100 m prsno dame: 1 Gabrič (K) 1:43, 2. Grgurič (K) 1:46.2, 3 Breščak (M) 1:48.4, 4. Pifka (M) 1:49.

Stafeta 4 × 50 prosto gospodje: 1. Maribor 2:10.3. 2. Karlovac 2:10,5.

Stafeta 3× 100 m mešano gospodje: 1. Maribor 4:25, 2. Karlovac 4:54.8.

4 × 50 m prosto dame (izven konkurence): 1. Karlovac 2:53,6, 2. Maribor 3:05.

Sledili so **propagandni skoki s 3 m deske in s stolpa, pri katerih so nastopili** trije Mariborčani.

50 m prosto subjuniorji: 1. Frič a (K) 34.4, 2. Skofič (M) 34.5, 3. Gabrič (K) 40, 4. Miličič (M) 48.8.

Plavalni dvomatch Maribor : Karlovac

Maribor, 2. avgusta.

Na Mariborskem otoku se je danes vršila mednarodna plavalna tekma med reprezentancama Maribora in Karlovca. Spored je obsegal 10 točk. Zmagal je Maribor v razmerju 53:50. Rezultati so bili:

50 m prosto dame: 1. Ribner (M) 36.5, 2. Čujić (K) 40.6, 3. Cindrič (K) 41, 4. Kralj (M) 44.

100 m prosto gospodje: 1. Rostaher (M) 1:29 8. 2. Ferenčak (M) 1:29.9. 3 Kalinič (K) 1:30, 4. Trkulja (K) 1:37.6.

100 m prosto gospodje: 1. Horn (M) 1:11.6, 2. Furač (K) 1:16.6, 3. Bervar (M) 1:17,4. 4. Debeljak (K) 1:22.4

Stafeta 3 × 50 m mešano dame: 1. Karlovac 2:15.1, 2. Maribor 2:18,1.

Teniški turnir v Zopportu

Zopport. 2. avgusta.

Teniški turnir v Zopportu, ki se je pričel v petek, je imel izredno močno mednarodno udeležbo. Med drugimi sta nastopila tudi Jugoslovena Kukuljević in Mitić. Danes bi se morale odigrati že finalne tekme, vendar so morali igre zaradi deževja prekiniti. V semifinalu singla gospodov je bila igra Hebda (Poljska) : Denker (Nemčija) prekinjena pri stanju 6 : 4. 2 : 6. 6 : 2, za Poljsko igra Henkel (Nemčija) : Kukuljević pa pri stanju 6 : 4. 7 : 5. 6 : 6. Kukuljević je pred vstopom v semifinale porazil Čehoslovaka Vodičko s 4 : 6. 6 : 1 in 6 : 4. V semifinale dubla so se plasirali pari Henkel-Denker (Nemčija) : Stalos (Grčija) - Rado (Italija) in Lund (Nemčija) - Del Castiglio (Argentina) : Kukuljević - Mitić. Finale se bo odigral jutri..

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Slovan : Bratstvo (Jesenice) 6:0 (2:0). Druga kvalifikacijskaa tekma za vstop v podsavezno ligo. Ker je Slovan zmagal že v prvi tekmi, znaša skupni score 11:2. Slovan se je torej kvalificiral za finale, ki ga bo igral s celjskim Olimpom. Na tekmi je bil vratar Bratstva po nakljuèju ranjen in so ga morali prepeljati v bolnico.

Celje: Olimp : Ptuj 9:1 (5:1). Revanžna kvalifikacijska tekma, pri kateri je prišlo do zelo hudih in obsodbe vrednih izgredov. Ker je Olimp tudi v prvi tekmi zmagal, pride v finale z ljubljanskim Slovanom.

Zagreb: Admira : Gradjanski 2:0 (1:0).

Juniorji: 1. Alojz Lušnik (Perun, Maribor, BSA 350 ccm) 6 minut; 2. Ivan Felič (Pohorje, Ariel 250 ccm) 6:59; 3. Fran Babič (Perun, Maribor, Sarolea 350 ccm) 8:17.

Za tekmo Ljubljana - Admira bo predprodaja vstopnic danes in jutri v blagajni kavarne »Evropa«, v trgovini »Rokavičar«, Prešernova ulica, in v trgovini s krznom »Rizijak«, Kongresni trg.

SK Ljubljana. Danes ob 20. naj bo prva skupina v garderobi. Vršil se bo kratek trening ob električni razsvetljavi.

Podrobnosti iz Budimpešte

Naši plavači so napravili zelo dober vtis — Čudna postava našega waterpolo moštva — Obe naši zmagi sta izvojevala Cerer in Wilfan

Budimpešta, 30. julija.

Še na vožnji smo iz »Nemzeti Sporta« zvedeli, da so Madžari na 4x200 m in na 200 m prsno postavili svojo drugo garnituro. Kombinacije, računi, nade . . .

Kot pred dvema letoma je naša reprezentanca zopet bila nastanjena v udobnem hotelu »Metropol«, kjer dosledno stanujejo vsi gostje madžarskega plavalnega saveza. Hotelsko osobje nam pripoveduje o Japoncih, Američanih, Nemcih, ki so pred nami spali v istih sobah.

Vročina nas ubija. In pa Budimpešta — tako polna zanimivosti, privlačnosti, lepote in življenja. Vse bi hotel človek videti, pa pozablja pri tem, da treba zvečer odigrati waterpolo tekmo z najnočnejšim moštvom sveta.

Za nas je bilo malo nerodno sestavljen vrstni red sporeda: takoj za stafeto bo waterpolo in Ciganoviča je strah, kako bo mogel pri plavanju v stafeti zdržati borbo s Halassyjem. Ker je Bonačič zaradi svoje roke nesiguren so Madžari pristali, da ga moremo v odmoru zamenjati. Zanimivo: dasi je tu kot rezerva napadalec Pavičić, naj Bonačića v napadu zamenja Fux! Tako je določil savezni tehnični referent.

V svojih olimpijskih uniformah vzbuja naša reprezentanca na peštanskih ulicah veliko pozornost. Naši fantje so najboljša reklama za tekmovanje, ki je tudi mnogo pridobilo na zanimivosti, ker je baš Jugoslavija prvi protivnik Madžarov na olimpiadi v Berlinu.

2500 gledalcev je prisostvovalo tekmovanju in s stafeto 4x200 m se je pričel program. Z naskokom 8 sekund, ki jih je z zelo slabim časom 2:30 zapravil Ciganović, je drugi Madžar šel na pot. Za njim Gazzari, dobro razpoložen — 2:25.6 — je malo zmanjšal razliko. Reprizo tega časa je dal Defilipis, ki je proti slabšemu protivniku bil uspešnejši, da je poslednjemu Wilfanu ostalo še kakih 6 sekund, ko se je odpravil na težki posel.

100 m 1:02.6, 200 m 2:18.4

To so bili časi, ki so jih pokazale ure za Wilfanovo plavanje v stafeti, rezultat, ki ga je uvrstil v kontinentalno stafeto, postavljen na 50metrski progi, v regularnih okoliščinah, ki pa le ni zadostoval za zmago. Na zadnji progi tik pred ciljem zapletel v prozo. Sicer bi bil njegov rezultat okrog 2:17 in stafeta dobljena.

Nekoliko o waterpolo tekmi

Da smo zgubili tekmo z 0 : 6, ste gotovo že javili. Eksperiment je napravilo naše vodstvo za to tekmo in da tega eksperimenta ni bilo, bi bil morda rezultat še boljši. S Cvijetkovičem je igral branilca Tarana, Giovanelli pa je šele v drugem polčasu zamenjal v napadu Bonačića. Tako je bilo moštvo polno vrzeli, zlasti v drugem polčasu ko so igrači, utrujeni, postajali vse bolj neokretni in je celo Ciganović, ki mu je stafeta še ležala v kosteh, postal počasnejši. Dasi je moštvo pokazalo malo povezanosti in mnogo slabih točk se je vendar tekma končala z rezultatom, ki je za nas ugoden in ki bi bil lahko boljši, da ni bilo zamujenih prilik. Mihovilović v golu je bil zopet junak moštva. Stil, v katerem je držal nekaj bomb in nevarnih »parabol«, mu je pripomogel do velikih simpatij pri občinstvu.

Po tej tekmi bo moštvo spremenjeno Bržkone pojde Fux na centerhalfa, Roje pa na Bonačevičevo mesto v napad, v obrambo pa seveda mesto Tarane Giovanelli. Zanimivo je, da vodstvo rezervnega napadalnega igrača Pavičića sploh ne jemlje v kombinacijo. Človek bi se vprašal: »Po kaj pa je šel Pavičić v Berlin?«

Madžari pravijo, da je naše moštvo mnogo pridobilo na hitrosti in tehniki, manjka mu pa vigranosti in rutine. Tekma, da je bila ostra, pa ne surova.

Prva zmaga

Na 200 m prsno so s Cererjem startali 3 Madžari. Vsi »buterfly«. Peklenski začetni tempo, ki ga pa naš Tonček krepko parira in na 100 m je z 1:19.8 že sigurno v vodstvu. Naskok si na tretjem delu poveča in tudi »buterfly« pred ciljem ne more rešiti Madžara poraza. Njegov čas, 2:56.8, ste gotovo, kakor ostalo, že objavili.

In še ena.

V zadnji točki 100 m hrbtno je bil protivnik Wilfana madžarski rekorder Gombos, Gazzariju pa Heiser. Dober start in že je Wilfan za malenkost na vodstvu. Do obrata gre na žive in mrtve, tu pa Wilfanov uspeli Kieferjev obrat pomaga, da se otrese protivnikov in sigurno gre prvi v cilj s časom 1:12. Gazzari pa je v finishu bitko izgubil ter prispel kot četrti v času 1:15 6.

Sredi Budimpešte dve zmagi nad Madžari je zavidanja vreden uspeh. Wilfan je tudi tukaj postal »zvezdnik«, ki je moral na veliko deliti avtograme in je bil deležen silne popularnosti.

Združitev Sušaka, Martinščice in Bakra

Sušak, 2. avgusta. AA. Danes je prispel na Sušak predsednik vlade in zunanji minister dr. Stojadinović. Pred hotelom Jadranom so ga sprejeli minister za socialno politiko Dragiša Cvetković, ki je včeraj prispel na Sušak z Bleda, nadalje ban savske banovine dr. Viktor Ružić in mestni načelnik Djuro Ružić. V hotelu je sprejel novinarje in jim dal naslednjo izjavo:

Tu me posebno zanimajo gospodarski problemi. Med njimi smatram sedaj za najvažnejšega **združitev treh luk, Sušaka, Martinščice in Bakra, tako rekoč v eno luko in to z železniško zvezo.** Sušak je danes premajhen, da bi sprejel vse transporte blaga, ki gredo skozenj. Drugo važno vprašanje je **zgraditev moderne turistične ceste od Sušaka preko Bakra, Kraljevice, Crikvenice, do Novega.** Opazil sem, da dela na tej cesti na žalost ne gredo v onem tempu, kakor si to želim. Zato je bilo izvršeno vse kar je potrebno, da se ta dela pospešijo.

Znano mi je, da ima Sušak tudi svoje posebne potrebe med katere spada vsekako tudi vprašanje zgradbe novega železniškega postajnega poslopja, kakor tudi vprašanje razširjenja svobodnih carinskih in javnih skladišč. Na vprašanje novinarjev, kako je z gradnjo luke Ploče ob ustju Neretve, je predsednik vlade izjavil, da je to vprašanje v fazi resnega pripravljalnega studija in da smatra, da bo to pristanišče vsekakor treba zgraditi. Predsednik vlade je poudaril, da bo treba pri tem vpoštevati tudi potreba že obstoječih luk.

S Sušaka se je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v spremstvu ministra Dragiše Cvetkovića, bana dr Ružića ter načelnika Sušaka Djura Ružića odpeljal z avtomobilom v Martinščico. Bakar in od tam na Fužine, odkoder se je odpeljal na Bled.

Ojačenje nemških garnizij v Porenju

London, 2. avgusta. o. Včeraj je bil angleška vlada obveščena, da je Hitler sklenil poslati v Porenje nove oddelke vojaštva. Ta sklep je popolnoma v skladu s prvotno Hitlerjevo izjavo, da v prvih štirih mesecih po zasedbi Porenja ne bo ojačil nemške vojske na tem ozemlju. Včeraj je ta rok potekel. Kakor se je nadalje zvedelo, bo nemško vrhovno poveljstvo poslalo za enkrat le manjše oddelke vojaštva, porenska vojska pa se bo v primeru potrebe lahko takoj povečala.

Sklepi francoske vlade

Francija je proti vsakemu tujemu vmešavanju v španske dogodke, za primer prekršitve nevtralnosti pa si pridržuje pravico do zaščite lastnih interesov

Pariz, 2. avgusta. AA. Francoska vlada je imela včeraj važno sejo, na kateri je ponovno proučila razmere v Španiji po poslednjih informacijah, ki jih je dobila iz Madrida pa tudi drugih španskih krajev, obenem pa tudi probleme, ki so se pojavili zaradi španske krize. Posebej so na seji razpravljali o intervencijah nekaterih tujih sil v Španiji, ki zalagajo upornike z letali, orožjem in streljivom. Francoska vlada je sklenila, da bo s še večjo skrbnostjo zasledovala razvoj položaja na Španskem in da bo predvsem očuvala prijateljske odnošaje z zakonito špansko vlado, ki se bori v svoji državi za obnovo miru in reda. Glede na resnost mednarodnega političnega položaja, je bilo prvotno sklenjeno, da se Francija tudi v bodoče ne bo vmešavala v španske notranje politične zadeve in da tudi ne bo zalagala španske vlade z orožjem, strelivom ali kakim drugim materijalom, enako postopanje pa zahteva tudi od drugih držav. Ker se je ugotovilo, da nekatere države podpirajo španske upornike z orožjem in strelivom, si je francoska vlada ohranila popolno svobodo, da zavzame napram temu početju svoje stališče, ko se ji bo to zdelo najbolj primerno.

O seji vlade je bilo snoči objavljeno uradno poročilo, ki pravi:

Vlada je proučila splošna vprašanja, ki bi jih lahko sprožila kriza v Španiji zlasti pa vprašanja, ki so se pojavila glede na to, da so nekatere tuje države intervenirale v Španiji z dobavami orožja v času, ko so neredi v tej državi na višku. Vlada je sprejela več sklepov, ker ji je na tem, da se onemogočijo škodljivi vplivi na mednarodne odnošaje, ki bi s lahko pojavili zaradi takih intervencij, in ker hoče ohraniti prijateljske odnošaje, ki jih je od nekdaj gojila napram zakoniti uradno priznani španski vladi, ki se pravkar bori za obnovo notranjega reda. Vlada je sklenila ukreniti vse potrebno, da se zatrejo neredi v Španiji in da se prepreči ojačenje tujega delovanja na španskih tleh, čegar posledice bi v vsakem primeru škodovale dobrim mednarodnim odnošajem. V to svrho je sklenila nujno pozvati vse vlade, ki so najbolj zainteresirane v tej stvari, da se strogo ravnajo po načelu popolne nevtralnosti. Francoska vlada je doslej z vso vestnostjo izpolnjevala to načelo in prepovedala izvoz v Španijo v primerih, ko bi bilo treba samo izpolniti določbe pogodb, ki so bile sklenjene še pred pričetkom nemirov v Španiji.

Glede na ta odlični komunike sodijo francoski uradni krogi, da bo sedaj brzkone prišlo do konkretnih pogajanj med Italijo, Anglijo in Francijo, h katerim bi se pozneje eventuelno pritegnili še Nemčija in Portugalska. **Zvedelo se je še nadalje, da smatra vlada glede na neovrgljive dokaze o dobavah orožja iz sosednjih držav španskim upornikom, da sama ni več vezana na svoj prvotni sklep ,da ostane tudi še nadalje nevtralna, če bi omenjene države še nadalje dobavljale orožje španskim upornikom.** Francoska vlada smatra da bi bil zaradi mednarodnih političnih odnošajev sicer potreben sporazum o nevmešavanju v španske zadeve, nikakor pa ne more pristati na to, da bi moralo veljati načelo nevtralnosti unilateralno le zanjo. Z jasnim komunikejem je francoska vlada dokazala pripravljenost, da podvzame za tak sporazum, ki bi koristil ne le Španiji, nego predvsem položaju v Evropi, ki je že zopet napet. Francija je s tem ponovno dokazala, da spoštuje mednarodna pravna načela in določbe, kakor tudi, da zahteva isto od drugih držav.

Že snoči je francoska vlada brzojavno obvestila angleško in italijansko vlado o svojem stališču na dogodke v Španiji. V svoji noti je razložila in utemeljila tudi svoj predlog, kako naj se onemogočijo borbe v tej državi in preprečijo morebitni mednarodni zapletljaji.

Čehi se ne boje

Zunanji minister dr. Krofta zavrača senzacije o nemških načrtih za pohod na Prago

Pariz, 2. avgusta. p. Praški poročevalec lista »Excelsior«, je imel razgovor s češkoslovaškim zunanjim ministrom dr. Krofto, v katerem ga je vprašal za mnenje o dozdevnih invazijskih načrtih Nemčije proti Češkoslovaški.

Dr. Krofta je izjavil, da smatra vesti o nameravani nemški invaziji v Češkoslovaško za pretirane. Mogoče je, da obstoja v arhivih nemškega generalnega štaba tak povsem teoretičen načrt, vendar pa ne verjame, da bi Nemčija nameravala napasti Češkoslovaško. Hultajnsko ozemlje, ki je svoj čas pripadalo Nemčiji, je zelo majhno. Napad Nemčije na Češkoslovaško bi bil nespameten in neutemeljen ter bi imel za posledco reakcijo tudi drugih držav. Češkoslovaška ni Abesinija in se ne more poraziti v par mesecih. Češkoslovaška bi se mogla upirati z močno vojsko tako dolgo, dokler ne bi prihiteli na pomoč tudi njeni zavezniki.

Na vprašanje, ali je Nemčija ponudila Češkoslovaški zaključitev pakta po zgledu avstrijsko-nemške pogodbe, je dr. Krofta odgovoril:

Češkoslovaška vlada ni prejela nobene oficijelne ponudbe take vrste, Nemčija pa je ponovno izjavila, da je pripravljena skleniti s Češkoslovaško pogodbo. To spada tudi k njenemu programu dvostranskih pogodb o nenapadanju in medsebojni pomoči s sosedi na vzhodu.

Na koncu se je dr. Krofta izjavil tudi o sudetsko-nemški stranki. Henleinova stranka po njegovem mnenju ni povsem iredentistična, težko pa je sodelovati s stranko katere načela se tako močno razlikujejo od splošnega češkoslovaškega naziranja. Kljub temu upa, da se bo s časom posrečilo doseči sporazum tudi s tem delom nemškega prebivalstva.

Pojasnila o točenju alkoholnih pijač

Beograd, 2. avg. AA. Na vprašanje, ali so točilci alkoholnih pijač tudi osebe, ki prodajajo na veliko samo vino in žganje, ki so ga pridelali iz kupljenih sirovin, je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal tole pojasnilo:

Z odločbo odst. 5 čl. 2. pravilnika o izvajanju določb tarifne številke 62 taksne tarife, je odvzeta osebam, ki pri izdelovanju alkoholnih pijač poleg sirovin z lastne zemlje uporabljajo tudi kupljene sirovine, le pravica prodaje takega vina in žganja iz kleti na lastni zemlji ali iz kleti v hiši, v kateri stalno prebivajo, v količinah čez 5 ali 10 l naenkrat oziroma pravica prodaje izven lastne kleti in kraja prebivanja z voza ali drugega prevoznega sredstva v količinah nad 50 l vina ali 25 l žganja naenkrat. Toda določba torej ne zanika osebam, ki pridelujejo vino in žganje iz kupljenih sirovin ali lastne zemlje zaradi trgovine, pravice, da smejo samo to vino in žganje prodati v količinah, ki so navedene v odst. 2 čl. 2 navedenega pravilnika brez posebne točilne pravice za alkoholne pijače na veliko in brez plačila točarinske takse, toda samo pod pogojem, da prodajajo iz skladišča v kraju pridelovanja in da vodijo knjigo o vinu in žganju, ki ga prinašajo in iznašajo.

NA SVOJEM MESTU

— Poglej, tale gospod tam bo model za kip neznanega vojaka.

— No, saj je kakor ustvarjen za to. Pri raportu je bil vedno neznan.

EDINA TOLAŽBA

— Že zopet vas vidim s steklenico v roki. Kaj je to res edina vaša tolažba,

— Kaj še, gospod župnik, doma imam še eno steklenico.

Vsa Anglija govori o kralju Edvardu in Dalmaciji

Vsaka podrobnost zanima — Kako je jahta urejena

London, 2. avgusta. Odločitev kralja Edvarda, da pojde na Jadran na dopust, je spet enkrat pokazala v pravi luči, kako se angleški narod zanima in kako ljubi svojega kralja. Vsa Anglija razpravlja o tem, vsaka podrobnost zanima čitatelje listov, ki se trudijo, da Dalmacijo kar najbolje prikažejo in da povedo, kar se zaenkrat da o potovanju kralja Edvarda povedati.

Pred odhodom jahte »Nachleen« je kralj Edvard s kapitanom Doylom določil načrt potovanja, v razgovoru z glavnim stewardom pa je izrazil želje glede kuhinje. Razen potrebnih dvornikov bo kralj Edvard vzel s seboj na počitnice ožji krog svojih prijateljev. Ni jih izbral po plemenitaštvu in dostojanstvu, marveč po svojih lastnih simpatijah.

Kakor že sporočeno, bo letovanje trajalo štiri tedne. Kralj Edvard se bo ukrcal v Dubrovniku in bo največ časa ostal na Jadranu, potem pa bo obiskal še Krf in ostalo otočje Jonskega morja. Na ladji bo službena dvorska pisarna, da bo kralj lahko vršil najvažnejše vladarske posle kakor doma v Buckinghamski palači. Jahta »Nachleen« bo stalno v direktni radiofonski zvezi z Londonom. Instaliran bo radijski telefon, po katerem bo vladar preko radijskih postaj angleške mornarice v Sredozemskem morju lahko vsak čas govoril z londonsko vlado in to na poseben način, da pogovoru ne bo mogel nihče prisluškovati. Z admiralske palače v Londonu pa bodo kralju vsakoherni dan pošiljali šifrirana poročila. Razen tega pa bo stalno na poti poseben diplomatski kurir, ki bo z najhitrejšimi prevoznimi sredstvi — največ z letalom — prenašal akte.

Vzlic vsemu temu kralj Edvard ne bo na letovanju kot vladar, marveč kot zasebnik pod imenom vojvode Lancesterskega. Tako bodo odpadle ceremonije in počaščenja, ki bi jih sicer bilo treba vsepovsod, na kopnem in na morju izkazovati vladarju svetovnega imperija.

Da je jahta »Nachleen« najlepša na svetu, to vedo vsi Angleži. Izvedelo se je tudi, zakaj je kralju Edvardu tako všeč. Pred štirimi leti je bil kot prestolonaslednik prvič na njej in nasproti lastnici lady Yool ni skrival hvale. Jahta je veljala 60 milijonov dinarjev, njeno ime pomeni v sanskritu: »Tiha plovba.« Notranjost tega krasnega plavajočega hotela je urejena v slogu Ludvika XVI. in ima osem apartmanov, jedilnico in bar — vse je mojstrovina po razdelitvi in opremi. Jahta ima telovadnico, žal pa nima bazena. In ker je kralj Edvard strasten plavač, se bo ladja ustavljala v najlepših zalivih, kjer bo dovolj prilike za kopanje in plavanje.

Kako velikega pomena je kraljeva odločitev za Dalmacijo v prid našemu tujskemu prometu, se zdaj vidi od dne do dne: na jugoslovenskem poslaništvu morajo izdati mnogo vizumov, marsikateri Anglež spremeni svoj potovalni načrt, da pojde v Dalmacijo gledat svojega kralja. Obetajo se zlasti Dubrovniku elitni gosti, ki sicer zahajajo na francosko riviero.

Vzgojni pomen filatelije

Lepa zbirka eksotičnih znamk pove danes več, kakor zgodovinska ali prirodopisna knjiga

Kar so izšle prve poštne znamke, so ljudje znamke tudi zbirali. Izprva samo za zabavo. V starih angleških listih beremo n. pr. prošnje čitateljem, naj bi zbrali kaj znamk in jih poslali prosilcu, ki bi si rad z njimi prelepil vso sobo. Pa še za druge namene. Šele čez dolgo let so začeli ljudje zbirati znamke zaradi znamk samih in tako so nastale prve, sistematično urejene zbirke. Te prve zbirke, ki so bile takrat nabrane z majhnimi stroški ali pa brez njih, bi dandanes prestavljale ogromno vrednost. Saj je znano, da je nekaterih znamk iz prvih let ostalo le po nekaj kosov, s katerimi se dandanes ponašajo najtežji milijonarji. Čim se je začelo sistematično zbiranje znamk samih, so začele poštne uprave gledati, da bi bile te znamke po svoji zunanjosti estetsko čim popolnejše in da bi predstavljale kaj takega, s čimer se njihova dežela ponaša. Tako so nastale prve spominske znamke, ki so kazale like slavnih ljudi, kmalu za njimi pa so se začele pojavljati tudi razne pokrajinske znamke in znamke, ki so kazale floro in favno posameznih dežel.

S tem momentom je postala filatelija pomemben vzgojni faktor. In s tem se je začel tudi njen zmiselni razmah.

Lepa zbirka eksotičnih znamk nam dandanes pove več, kakor še tako zanimiva zgodovinska ali prirodopisna knjiga. Na teh znamkah dobimo vse polno zanimivosti, tudi takšnih, o kakršnih se v šolah ne uče. Poglejmo znamke, ki so izšle v zadnjih desetletjih preteklega stoletja po raznih otokih Tihega morja! Skoraj vse najznačilnejše živali teh otokov vidimo na njih. Poglejmo stare znamke iz Severne in Južne Amerike! Vsa zgodovina secesijskih vojn se nam razgrne v njih, vsi boji za neodvisnost južnih držav. Poglejmo tudi po Evropi! Prav tako bomo našli na teh znamkah spomine neštetih pomembnih zgodovinskih dogodkov. Zasledili bomo n. pr. v Nemčiji dobo, ko so se neznatne Nemške države združile v Prusiji, ko je Avstrija izgubila svojo posest v Benečiji, ko so se južni narodi borili s Turki. Poglejmo samo prevratno dobo, ki se morda nikjer ne odraža tako zanimivo in tako popolno kakor prav na znamkah. Tako je na primer neznatna Madžarska znamka po 2 vinarja doživela nad dvajset različnih pretisov in vsi so bili posledica važnih zgodovinskih dogodkov. Skora vsako leto slave države kakšne pomembne jubileje svoje dežele. Na znamkah najdemo spomine nanje.

Ali pa letalske znamke. Po njih lahko spremljamo razvoj letalstva in letalske pošte, od prvih začetkov do sedanje popolnosti. In n. pr. znamke, ki so jih Nemci med vojno lepili na pisma, ki so jih s pomočjo podmornic spravili skozi blokirano obalo v Ameriko. Koliko ljudi se tega še spominja? Najbrž zelo malo in še to so skoraj sami filatelisti, ki se jim je posrečilo dobiti kakšno znamko, ki je s to podmornico prišla iz Nemčije v Ameriko.

Predaleč bi prišli, če bi hoteli še nadalje razpravljati o pomenu filatelije. Že iz teh kratkih podatkov se pač različno vidi, kakšen vzgojen pomen mora imeti za človeka, ki se sistematično bavi z njo.

Ta vzgojni pomen so v nekaterih državah že davno odkrili.

Filatelija je zlasti pomembna za učenje zemljepisja, zgodovine in prirodopisja. Rad bi poznal mladega filatelista, ki dobi znamko kakšne eksotične države, pa ne gre takoj pogledat na zemljevid, kje je ta država in čigava je. Nedvomno si jo bo bolj zapomnil, kakor dijak, ki se za znamke ne zanima.

Prav tako je tudi z zgodovino. Amerika, izdaja n. pr. zdaj skoraj vsako leto spominske znamke za obletnico ustanovitve tega ali onega mesta. Dijak, ki ima le malo zmisla za zgodovino, bo v tej znamki dobil pobudo, da pogleda v knjigo, kako je bilo tisto mesto ustanovljeno in kdo je njegov ustanovitelj. Pred nekaj leti je Amerika izdala prelepo serijo spominskih znamk za Yellowstoneski prirodni park. Nalašč sem prav kmalu po izidu teh znamk vprašal dva dijaka, kaj vesta o tem parku. Oba sta bila iz četrte ginmazije. Prvi, ki ni bil filatelist, o parku sploh ni nič vedel, drugi pa mi je o njem povedal toliko, da sem se moral čuditi njegovemu znanju. To je samo en primer. Našel bi jih lahko še mnogo.

Seveda je treba filatelijo gojiti na pameten način. Dandanes je to mogoče z razmerno majhnimi izdatki. Sploh bi moral biti princip mladinske filatelije, da se znamke ne kupujejo ampak samo menjajo. Starši bi morali gledati, na njihovi otroci ne zapravijo z zbiranjem znamk preveč časa, ne smeli bi jih pa pri zbiranju ovirati. Prav primerno bi bilo, da bi se naši profesorji zgodovine, zemljepisja in prirodopisja nekoliko bolj zanimali za zbiranje znamk in vsaj približno spoznali, kakšno odlično pomožno učno sredstvo utegnejo biti. Izpodbujati bi morali mladino, da se lotj zbiranja znamk in ji zbuditi veselje za to lepo panogo — recimo, sporta. Navajati bi jih morali, da skušajo pri vsaki znamki odkriti njeno zgodovinsko ozadje, saj dandanes skoraj ni znamke, ki tega ozadja ne bi imela. In videli bi, kako hitro, koliko lažje in koliko bolje bi se mladina učila njihovih predmetov.

In še nekaj je treba pri filateliji upoštevati. Znamke, zlasti raljene, navadno takoj po izidu nimajo velike cene, šele v desetih letih navadno njihova vrednost porase. Saj se je že zgodilo, da je marsikdo dobil tisočake za nekaj znamk, o katerih je mislil, da so brez vrednosti. Znamke prvih poletov, čez ocean, ki so se dobile v začetku za maienkostne vsote, so dandanes neverjetno drage. V cenah rašejo zlasti razne priložnostne znamke, ki so izšle v omejenih nakladah. Te znamke dobi fant slučajno na pismu in jih spravi v svojo zbirki, čez nekaj let pa jih bo lahko ugodno zamenjal za druge ali pa dobro prodal. Tako si lahko vsak deček z malenkostnim zapravljanjem časa in brez stroškov počasi pridobi majhen kapital s svojo zbirko, ki mu utegne kdaj priti prav, če niti ne upoštevamo indirektne koristi, ki jih bo imel od tega, da se bo lažje in na prijetnejši način učil s pomočjo znamk.

Te besede smo namenili odraslim, zlasti staršem in vzgojiteljem. Prav nič ne bo škodovalo, če se nekoliko poglobe vanje. Če jih bodo le malo trezno premislili, nam bodo morali pritrditi da imamo prav. Filatelija pod smotrnim nadzorstvom ni nikakšna izguba časa, kakor si dandanes misli marsikdo, kdor ne pozna njene koristi. Bolje je otroke navajati nanjo, kakor pa jo prepovedovati. In še nečesa se navadi otrok, ki začne zbirati znamke. Reda in zmisla za lepo. Saj je užitek videti lepo oprane, nepoškodovane znamke, nalepljene skrbno na belih listih ali pa v albumih. Fant, ki si sam napravi album, si bo lepo izrisal polja in napravil lepe napise. Tu bo lahko s pridom uporabil znanje, ki si ga je pridobil pri risanju. Da niti ne mislimo na veselje, ki ga bo imel z vsako lepo znamko, z vsako novostjo, ki mu jo bo kdo podaril! Kajti za pravega filatelista, zlasti mladega, pomeni lepa znamka več, kakor vse pohvale in druge nagrade.

V prihodnjih tednih bomo prinesli kratek popis, kako je treba znamke zmiselno zbirati in kako je treba z njimi delati, da ohranijo svojo vrednost. To je zlasti pri mladih filatelistih najpotrebnejše, ker opažamo prav pri njih, da se navadno malo ozirajo na kvaliteto znamke same. Ker je področje filatelije zaradi velikega števila novih znamk neverjetno obsežno — doslej je izšlo po vsem svetu nad sedemdeset tisoč znamk in niti ena zbirka ne vsebuje vseh — bomo dali nekaj nasvetov, kako naj začne mlad filatelist zbirati, katerih držav naj se naprej loti in kako naj pozneje svojo zbirko razširi. Tako bomo dali počasi v naši rubriki pregled vsega, kar mora začetnik vedeti, da bo dober filatelist, ki bo nekoč od svoje zbirke res nekaj imel.

B. R.

Zaradi Kerestinca je obtoženih 29 napadalcev

Obtožnica je vložena in obsega 89 tipkanih strani

Zagreb, 2. avgusta.

Krvoprelitje dne 17. aprila pri gradu Kerestincu bo končno dobilo svoj epilog pred sodiščem. Državni tožilec dr. Belčić je pravkar vložil obširno obtožnico, ki obsega nič manj kakor 89 tipkanih strani. Obtožnica je bila dostavljena obtoženim kmetom in njihovim braniteljem. Ker se ni nihče pritožil, je postala pravomočna. Obtoženi so uboja šestih mladeničev: Karla Katanca, kovača od Sv. Nedelje, Ibrahima Mahmudbegovića, bivšega uradnika, Aleksandra Blagojevića, trgovskega pomočnika, Edvarda Folmosta, trgovskega potnika, delavcev Ivana Čipere in Petra Golemovića, a nevarno so ranili Vladimira Gogića in poškodovali bivšega bana Mihalovića. Nadalje jim obtožnica očita uboji Jovana Bute in njegove neporočene žene Katice Francetićeve, njune hčerke Suzane in Frana Francetića, ki so našli smrt v vasi Rakitju.

Zaradi krvoprelitja v Kerestincu, kjer so napravili tudi mnogo škode na pohištvu, se je vodila preiskava proti 126 kmetom. Državni tožilec pa je zdaj obtožil samo 29 oseb, a pridržal si je pravico, da jih obtoži še 12, definitivno pa je ustavil postopanje proti 85 kmetom. Od obtoženih se nahajajo samo še štirje v pritvoru, ostalih 25 se bo branilo na svobodi. Njihova starost je različna od 21. do 57. let, a soobtožena sta tudi dva 15 letnika.

Državni tožilec predaga 51 prič, banitelji pa jih bodo predlagali 100 do 200. Po takem bo razprava ena največjih, kar se jih je zadnja leta vršilo v Zagrebu, in to zaradi zločina, ki je vzbudil toliko razburjenja, kakor zaradi velikega števila udeležencev. Med branitelji sta tudi dr. Maček in dr. Trumbić. Razprava se bo pričela kmalu po počitnicah, a trajala bo po mnenju braniteljev največ 15 dni.

Iz akvaristove torbe

O raznih akvaristih in o klinastopegasti mreni.

Poletna toplota nas izvablja k rečicam in potokom, kjer pihlja navadno rahla sapica, kjer nas objemajo ohlajajoči valovi ter nas obseva svetlo toplo sonce. Vse to so činitelji, ki osvežujejo in ozdravijo vsakogar, ki se zaupa najzanesljivejšemu zdravniku — prirodi.

Ko korakamo na obalah takih vodic vlada v sedanjem času ljubka pestrost, povzročena po raznih kopalnih oblekah. Ob vodi se pa mani- in pedikira, amorizira in akvarira, da je kar veselje gledati. Na razne akvariste naletimo pri opazovanju. Zvedavo stopajo nekateri ob obalskem grmičevju, da bi našli kako večjo ali manjšo gručo — kopalk, da bi z njimi akvarirali. Zlasti v večernih urah naletimo celo na — duhove. Zamaknjena v opazovanje rilic se dvigne nenadno pred nami ena ali več belih prikazni, ali pa jih zagledamo v poslednjem trenutku kako čepe v vodi. Prijetno smo pa iznenadeni, ko spoznamo v teh duhovih človeška bitja nežnega spola v dolgi srajčici, ki ima žal to neprijetno lastnost, da je silno nagajiva, če leže kopalka z nogami proti vodnemu toku ali pa če plava navzdol. Zelo redko srečamo kakega privrženca nagotne kulture, vendar vedno na skritih mestih. Tudi modernega Posejdona je bilo videti pri akvariranju. V rokah je nosil vilkam podobno napravo, kakor jo je nosil pokojni Posejdon in z njo nabadal ribe. Spremljala ga je pa na obali, oprezujoč na vse strani, zvesta mu soproga Amfitrita. Mladina pa akvarira tu in tam s truki in muči nebote uboge ribe, ki jih po lovu navadno pusti na obali, ker jih je premalo za mizo. Nekateri love manjše ribice, ki jim priplavajo v umetne, s peskom prirejene zalive, nakar jih spravijo v preobilnem številu v majhne steklenice, kjer se ribice mučijo in poginejo. Navadno jim še natlačijo kruh v steklenico. Tako mučenje in oškodovanje najemnikov ribjih voda bi se moralo preprečiti s primernim poukom v šolah in dolžnost vseh ljubiteljev prirode je, da motrijo in prijavljajo taka dejstva prosvetnemu osobju okoliša in prizadetim..

Na koncu nekaj o klinasto pegasti mreni (Rasbora heteromorpha), ki jo spoznamo na rdečih očeh in klinasti risbi, ki se začenja v višini hrbtne plavuti, jenja pa koničasto se zožujoč na koncu repa. Ribica je 3 do 4 cm dolga, doma v Indiji in ni ji mnogo za čisto vodo, je torej glede kisika zelo skromna. Zanimiva je domneva Boulengerja o neki vrsti sožitja te ribe s školjko a to le za časa drsti po vzorcu našega pezdirka, ki preda svoja jajčeca školjki, da mu jih izvali. Drugi opazovalci pa govore o navadni drsti, samo da polaga škrnica ikre na dolnjo stran listov plavajočih rastlin. Vsekakor je ta mrena lepa ribica, vredna naše pozornosti in opazovanja za časa drsti. O. S.

V ponedeljski izdaji smo obširno poročali o otvoritvi Počitniškega doma Nj. Vis. kraljeviča Andreja, ki se je vršila preteklo nedeljo na Rakitni na prav slovesen način. Dom je blagoslovil škof dr. Rožman, otvoril pa ga je ban dr. Natlačen. Visokega pokrovitelja je na slavnosti zastopal poveljnik Triglavskega pešpolka polkovnik Bakić, med drugimi odličnimi gosti pa so prisostvovali tudi načelnik oddelka za socialno politiko in narodno zdravje dr. Mayer z inspektorjem dr. Avramovićem, načelnik prosvetnega oddelka prof. Breznik, sreski načelnik dr. Maršič, šef-zdravnik dr. Neubauer z Golnika kot zastopnik Protituberkulozne lige, šef Protituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani primarij dr. Prodan, direktorja klasične gimnazije dr. Lokar in tehnične srednje šole prof. Reisner, zastopnik meščanskih šol prof. Mesojedec, za RK nadsvetnik Skalar, za Pomladek RK pa Starman. Kot domačina sta goste pozdravila direktor Higienskega zavoda dr. Pirc in voditeljica kolonije na Rakitni šefinja socialno-medicinskega oddelka HZ dr. Šimčeva, poleg ostalih funkcionarjev HZ pa je slavju prisostvovala tudi šefinja šolske poliklinike dr. Lunačkova, ki se trenutno mudi na bolezenskem dopustu, a ji gre dobršen delež zaslug za tako len, veličasten razmah rakitniške postojanke in ostalih domov.

Načrte za zgradbo novega, skoraj luksuzno opremljenega paviljona je izdelal sanitetno-tehnični oddelek Higienskega zavoda, ki mu načeluje inž. Guzelj, režijo dela in lokalno nadzorstvo je vršil g. Genussi, v imenu tehničnega oddelka banske uprave pa je delo nadzoroval nadsvetnik inž. Dolenc. Otvoritev se je razvila v svečano manifestacijo, kakršne Rakitna brž kone še ni doživela.

Ali so „umetniški“ fotografi sploh zaresni umetniki?

Pozabil sem, da živim v dolini šentflorjanski, pa sem na svoja stvarna izvajanja pričakoval kak stvaren, pošten, pameten, vseskozi dostojen odgovor, eventualno stvarno debato o tem načelnem vprašanju.

Dobil sem iz občinstva poziv, pobudo, naj se oglasim. Mojih besed mi ni narekovala umetniška ošabnost, nego ponižnost pred Umetnostjo in popolna skrušenost pred Bogom in Naravo. — česar vsega nekateri gg. fotografi nimajo.

Na svojo lastno osebo pozabljam še pri svojem delu. Svojo lastno »važnost«, naslove in slavo rad brezplačno odstopam tistim, ki so jih bolj željni, med drugim na pr. gospodom »umetniškim« fotografom. »Kaste« umetnikov ne priznavam, nego se celo borim proti vsakršni kastni omejenosti, — najbolj pa proti »vzvišenemu apostolstvu« (vide R. Jakopič), proti izjemnemu in izredno pretiranemu čaščenju nesocialnih, egocentričnih »duševnih aristokratov«. Ti naslovi zares zaslužijo, da jih socialno čuteči ljudje rabijo kot psovke. G. K. K. si je vzel pa že kar krepek predujem na tisti od njega, kot se zdi, željno pričakovani čas, ko bosta besedi »umetnost« in »umetnik« veljali za psovki. Sicer pa g. K. K. sploh nejasno vidi, gleda, — pa še ni opazil, da smo mi napredni Slovenci resnično **daleč pred** luno, saj nam je bil naslov umetnik že zdavnaj — zaničevalen izraz.

Vidim, da g. K. K. moje kratke obravnave ali ni dosti pozorno (besedo za besedo) prebral ali pa je zaradi vzvišenosti vsebine ni prav razumel, sicer bi mi ne očital po krivem nelogičnosti, nepoznanja pojmov itd.

Pač pa lahko s popolno pravico trdim (in v naslednjem dokažem), da je g. K. K. tisti izmed naju, ki ne zna »razlikovati«. Qui bene distinguit, bene docet...

Zapisal sem, da je umetnost ustvarjanje lepotnih vrednot in dobrin itd. Poudarek leži na besedi ustvarjanje. Umetniška fotografija ne ustvarja iz »temelja do strehe«, nego le izbira, podaja, uredi [illegible] udarja. Obupan nad nadaljnjimi poskusi bistrenja pojmov, če g. K. K. (et consortes) ne razumejo, kateri, kakšni so elementi umetnine, in da so ti s pomočjo solnca, fotografske kamere itd. že vsi vseobsežno, a ne še umetniško osebnostno podani, medtem ko jih mora umetnik skozi medij svojega živega očesa po »žicah« zelo zamotanih duševnih zmožnosti in visoko napetih možganskih procesov »takorekoč iz praznega« ustvarjati, — pri čemer pa je zgolj manuelno delo umetnika pač podobno in istovredno kot zgolj manuelno »hantiranje« fotografov. Visoko napeto poti se pa tudi na primer Janez Bunka iz Rovt, če piše očetu pismo, visoko napeto se poti še pek, ki »ustvarja« žemlje, rogljiče itd.

Nemec Adolf Menzel gotovo ni bil slikar »malega formata«. Važni gospod K. K.! Berite njegove izjave o umetnosti, o njem samem, in o njegovem delu, — berite samoizpovedi velikih starih mojstrov, berite na primer o mukah Michelangela, da boste znali ločiti muke in napetosti ustvarjajočih duhov od pretežno tehničnih naporov umetniško čutečega reproducenta. Saj je — (jasno) — fotografija po podlagi in v bistvu **reproduktivna.**

Z izpadi proti moji za stvar nevažni osebi in mojemu delu g. K. K. le odlično dokazuje, da prvič mojega dela v vsem obsegu ni malo ne pozna, nego da ve le za manjši del tega dela (karikaturni), ki je meni le **sekundarne** važnosti, drugič pa dokazuje, da ni glede »lepotnih dobrin in vrednot« niti malo na jasnem, sicer ne bi implicite z menoj vred poteptaval celo najvišja imena v svetovni oblikujoči umetnosti na pr. Rembrandta, sploh imenitnih Rolandcev, Goye, Daumierja itd. itd. V umetnosti pač ne gre za rasne ideale človeške kompromisne lepote, niti za ostalo buržujsko, s posvetnimi in cerkvenimi pečati potrjeno lepoto, nego le za estetske kvalitete umotvora samega na sebi. Ni prostora, da bi tu razvijal dolgo predavanje o osnovnih pojmih umetnosti, celo ne umetniško popolno čutečim užaljencem, ki bi si bili s svojo samozadovoljno visokonapeto pozirajočo inteligenco to učenost z malim trudom že davno lahko pridobili.

G. K. K. bi lahko vedel tudi to, da »vse primere šepajo«. Rabil sem besedo iz »praznega« — (med ušesci). G. K. K. govori, kot da ne razlikuje praznih pol papirja od polne fotografske plošče (odnosno od polnega filma), ki jo je napolnil s kratkim sprožljajem z vsemi elementi, ki jih mora umetnik ustvariti iz »ničesar«. Iz prvotne začetne, okorne zasnove izpopolnjevati postopno z enormno dolgotrajno napetostjo sil — od prve do zadnje poteze, od prvega do zadnjega klesljaja itd., tako da nosi vsaka posamezna poteza, vsak posamezen klesljaj itd. osebno noto, medtem ko je fotografova osebna nota, (izvzemši kolikor toliko različno izbiro odn. sestavo motivov), v tehničnih postopkih zelo omejena, nekam sumarična bi dejal, komaj zaznavno diferencirana, precej šablonska, po večini v navzetih in priučenih preobličilih in »spopolnilih« ležeča. Izreži nekaj kvadratnih centimetrov iz slike znatnega slikarja, pa boš vedel za njegovo ime — odreži istotolikšen delec fotografije, pa lahko do sodnega dne ugibaš, kdo je avtor.

G. K. K., ne zofisujte! Vaša nadpovprečna napetost pri setsavljanju odgovora je šla zaradi vaše nepozornosti pri branju mojega pojasnjevanja vsa nekam v stran, mimo cilja, v prazno. Vi pobirate kozle, ki jih jaz nisem streljal, in ste postrelili še celo čredo kozlov, kot nekdaj slavni Vilček II. na dvornih lovih . . .

Ni z besedico nisem podvomil o visoki, plemeniti vrednosti »umetniške« fotografije in o znatni kulturni misiji umetniško čutečih fotografov. Jasno je, da je izvzemši popolne idijote vsak človek več ali manj umetniško čuteč, polnovredni fotografi pač v popolni meri, tako da pomagajo ramo ob rami z umetniki manj razvitim odpirati oči in bistriti pogled.

V marsičem in marsikje na svetu vlada zmeda pojmov, tako da bi dandanes Sokrates nepisiljeno izpil smrtni strup. Sam za svojo osebo se nisem in se ne bom dal od nikogar, niti od pendrekov in bajonetov prisiliti, da bi nekritično goltal napačne in zmešane pojme. V Parizu producirajo na primer marsikako umetnost, ki ni iz pristnega, poštenega občutenja prerojena, nego zavetsno od naturaliziranih mednarodnih špekulantov posilno izmišljena, slepilna in sleparska. »Šta nas brigajo Varaždinske toplice?«

Poznam zmožnosti in še nedogledne zmožnosti tehničnih uspehov fotografije, pa sem ji zelo hvaležen tudi za kino, za film. A operaterji navadno ne pišejo tekstov in ne režirajo prizorov.

Priznam, vem, da je fotografija deloma oplajala tudi umetnost, a večkrat na škodo umetnosti. Plonkanje fotografij je v umetnosti sploh nemoralno, zločinsko. Dokazano »plonkanje« uničuje vrednost umotvora in njegovega tvorca. In če g. K. K. pozna ustroj človeškega očesa in pojave v njem, prenos in dojemanje optičnih vtisov v možganih, bo razumel paradoks, da »objektivna« kamera ne riše vselej in vsega pravilno, temveč, da je vešče, izurjeno, »subjektivno« oko pravega umetnika zanesljivejše, »pravilnejše« (primer: konj v skoku, diru itd.)

Včasih gre napredek ne le za sto, nego celo za tisoč ali tisoče let **nazaj** »za luno«. In dostikrat je moral ves svet nastopiti hvaležno pot za onimi, o katerih je dolgo razglašal, da jih »luna trka«. Tak je pač razvoj sveta, človeštva...

Najrajši sem kratkobeseden, jedrnat. Gostobesednost gospoda odgovornika me je prisilila v isti greh, — sicer ne »čvekam« rad. Žalostno je res, da mora človek učenim besednikom na dolgo razlagati, kar je v bistvu še otrokom jasno in umevno. In se še bojim, da niti s to preobilico besed g. K. K. (in njegovim sodrugom) ne bo pomagano.

Pa Bog pomagaj, no!!...

S tem je zame in za vse bistre glave zadeva zaenkrat opravljena. Ne bom posnemal branjevk in jezljivih brbljavcev.

Naj živi »umetnost za umetnost«, naj živi umetnost za življenje, za maksimizacijo našega življenjskega veselja!

Pika! Brus!! —

H. Smrekar, umetnik brez spričeval.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.